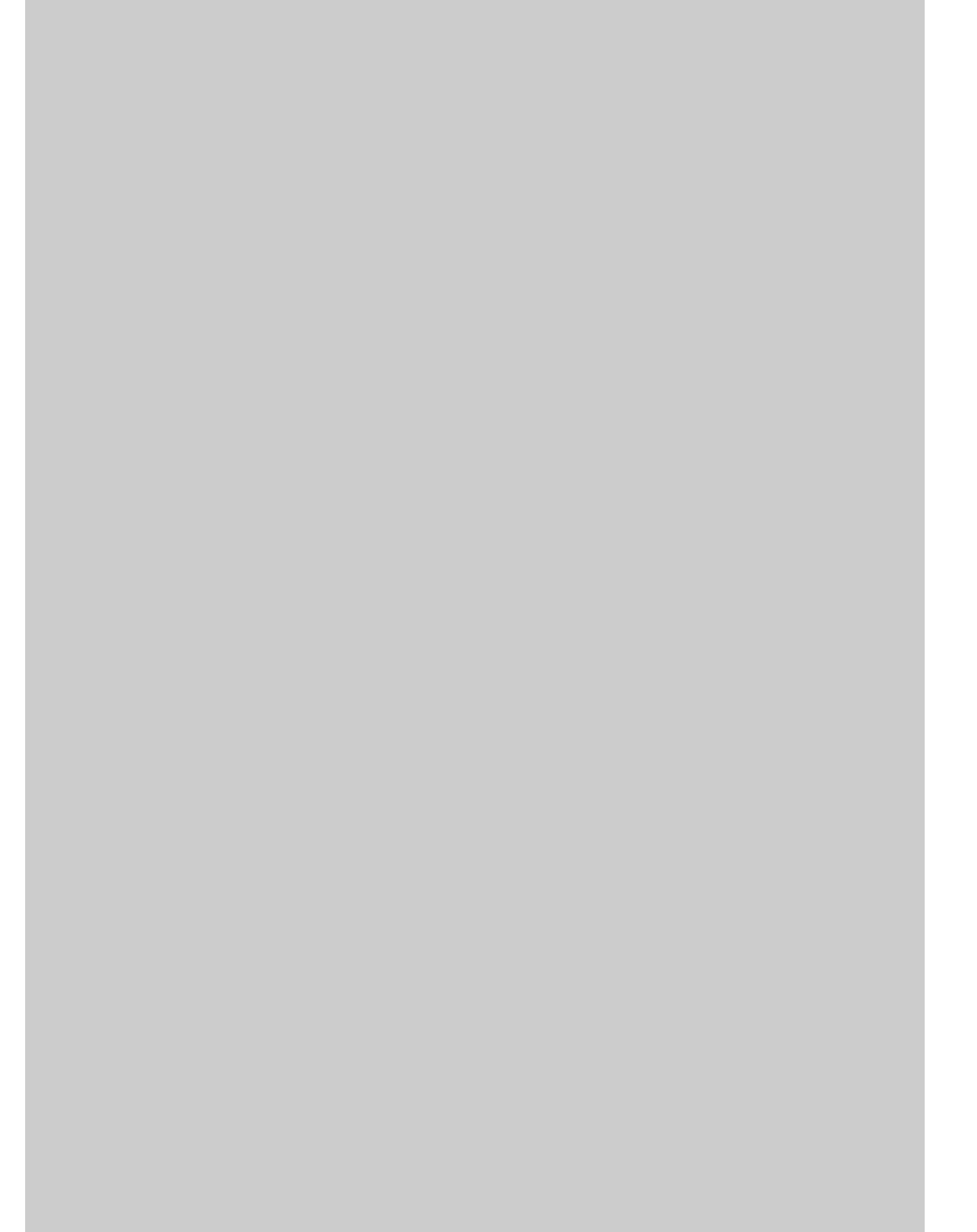

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

**Πανηγυρική συνεδρίαση –
Παρουσίαση του τόμου**

Προσφώνηση από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών Καθηγητή κ. Γεώργιο Μπαμπινιώτη

1984–2004: είκοσι χρόνια του Π.Τ.Δ.Ε., που σημαίνει είκοσι χρόνια παιδείας, είκοσι χρόνια μόρφωσης και διαμόρφωσης εκπαιδευτικών, δασκάλων τής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, δηλαδή τού κορμού τής παιδείας μας. Και για εμάς τού Πανεπιστημίου Αθηνών σημαίνει είκοσι χρόνια προσφοράς στην επιστήμη, και ιδιαίτερα στην παιδαγωγική επιστήμη, στην παιδεία, στη χώρα μας, στον τόπο μας.

Από την εποχή που κρίθηκε επιστημονικά αναγκαίο να περάσει η κατάρτιση των εκπαιδευτικών τής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ανώτατη Παιδεία και ιδρύθηκε –είκοσι χρόνια πριν– το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, μια τεράστια πρόοδος σημειώθηκε στο νεοϊδρυμένο Τμήμα, που το κατέστησε ένα από τα πιο δυναμικά επιστημονικά-παιδαγωγικά Τμήματα στα Ανώτατα Ιδρύματα τής χώρας.

Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι από την αρχή στελεχώθηκε σωστά με συναδέλφους οι οποίοι αγάπησαν, αφοσιώθηκαν και εργάστηκαν σκληρά για την προκοπή τού Τμήματος. Έτσι, ιδρύθηκαν οι απαραίτητες θέσεις, ώστε να αναπτυχθούν οι επιστημονικές ειδικότητες που απαιτεί η άρτια κατάρτιση των φοιτητών τού Τμήματος και να φθάσει το Τμήμα αυτό να αποτελεί, ως γνωρίζω, το μεγαλύτερο και πλέον δραστήριο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης τής χώρας μας. Ο επετειακός τόμος που έχουμε στα χέρια μας δείχνει ανάγλυφα την εξέλιξη και προσφορά τού Τμήματος στην Επιστήμη, στην Εκπαίδευση και στην ελληνική κοινωνία.

Και θα ήθελα να πω γι' αυτόν τον τόμο που θα παρουσιάσει ο Πρόεδρος τού Τμήματος, ότι είναι μία αναπαράσταση ανάγλυφη τής παρουσίας, τής δουλειάς, τής λειτουργίας, τής δομής, τής προσφοράς αυτού τού Τμήματος

και θέλω πραγματικά να συγχαρώ αυτούς, οι οποίοι πήραν το βάρος και είχαν την ευθύνη να τον συντάξουν. Μας ενδιαφέρει αυτό, διότι δίνει την πληροφορία με μια πληρότητα και με ένα κύρος και επίσης με έναν τρόπο που πραγματικά αποκαλύπτει σημαντικά πράγματα. Βλέπουμε –και αυτό ήταν μια ιδέα σωστή που θα πρέπει να ακολουθηθεί και από άλλους– τη δουλειά που έχουν κάνει οι συνάδελφοί μας, την οποία συνήθως αγνοούμε. Έτσι συμβαίνει: γνωριζόμαστε ως πρόσωπα αλλά δεν ξέρει ο ένας για τον άλλο τι έχει γράψει, πού έχει κινηθεί. Και αυτό που επιτυγχάνεται με αυτό το πόνημα, με αυτό το έργο, είναι να έχει μια αναπαράσταση των δυνάμεων και τού δυναμικού αυτού τού Τμήματος, μια αναλυτική ενημέρωση και μια προβολή του, που σημαίνει κατ' επέκταση προβολή τού Πανεπιστημίου μας. Αυτό είμαστε: ένα κομμάτι ενός ευρύτερου συνόλου και αυτό δεν μπορούμε να το αγνοήσουμε.

Θα ήθελα αυτή τη στιγμή να αποδώσω τον δίκαιο έπαινο στον Πρύτανη που επί πρυτανείας του ιδρύθηκε το Π.Τ.Δ.Ε. τού Πανεπιστημίου Αθηνών, στον κ. Μιχάλη Σταθόπουλο, ο οποίος είχε την τόλμη και την επιθυμία και έπεισε εν συνεχεία και την τότε Σύγκλητο. Ακόμη θέλω να εκφράσω συγχαρητήρια στον Συνάδελφο, Αντιπρύτανη κ. Αντώνη Δανασσή για τη δουλειά που έκανε τότε, στο ξεκίνημα τού Τμήματος, στο να βρεθούν οι θέσεις και οι δυνατότητες, ώστε να έχει την υλικοτεχνική υποδομή και το δυναμικό που χρειάζεται για να λειτουργήσει επιτυχώς. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν ελλείψεις. Επιμένω πάρα πολύ ότι στον χώρο τής διδασκαλίας τής Γλώσσας πρέπει να έχουμε περισσότερες θέσεις, για να επιμορφώνονται οι δάσκαλοι που διδάσκουν αρκετές ώρες την Ελληνική Γλώσσα. Αλλά αυτό θα πληρωθεί σιγά-σιγά, όπως και σε άλλους χώρους υπάρχουν πραγματικές ελλείψεις και αυτό είναι ένα πρόβλημα γενικότερα τού Πανεπιστημίου μας.

Όλες οι πρυτανικές αρχές και οι Σύγκλητοι τού Πανεπιστημίου μας από την ίδρυσή του μέχρι και σήμερα, αγκάλιασαν το Τμήμα αυτό με ιδιαίτερη ευαισθησία –τουλάχιστον από τη δική μας την πρυτανεία αλλά απ' όσο ξέρω και από τις προηγούμενες– πιστεύοντας ότι η δημιουργία των αυριανών δασκάλων και στελεχών τής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που αποτελεί τη βάση ολόκληρου τού οικοδομήματος τής Παιδείας μας, πρέπει να έχει ξεχωριστή θέση στη μέριμνα τού Πανεπιστημίου και στην υποχρέωσή του να δώσει στην ελληνική κοινωνία κατάλληλα καταρτισμένους Εκπαιδευτικούς.

Όμως κατάρτιση χωρίς επιστημονική έρευνα δε νοείται. Και μιλώντας τα τελευταία χρόνια γι' αυτά τα περίφημα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών λέω τα αυτονόητα: Ανώτατο Ίδρυμα και Πανεπιστήμιο δε σημαίνει δύο αίθουσες διδασκαλίας και δύο άνθρωποι που κάνουν ένα μάθημα στο Πανεπιστήμιο· πάνω και πρώτα απ' όλα σημαίνει έρευνα· και μέσα από την έρευνα και τη δουλειά μου περνάω και στη διδασκαλία. Αυτό, εάν δεν υπάρχει, όλα τα άλλα είναι στολίδια και δικαιολογίες για να κερδίσουν χρήματα ορισμένοι επιχειρηματίες. Εκεί είναι που όλοι μαζί ανθιστάμεθα σε μία υποβάθμιση τής παιδείας, σε μία αντίληψη που θέλει την παιδεία να περιορίζεται σε μια αίθουσα και σε κάποιον που διδάσκει και μάλιστα συχνά χωρίς τα προσόντα που χρειάζονται, χωρίς να έχει κριθεί, χωρίς πρόγραμμα, χωρίς τίποτα. Επειδή, λοιπόν, κατάρτιση χωρίς επιστημονική έρευνα δε νοείται, δόθηκε η δυνατότητα στο Τμήμα να αποκτήσει ισχυρό επιστημονικό δυναμικό και να οργανώσει την έρευνά του μέσα και από τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που συγκρότησε. Έτσι, η παρουσία των συναδέλφων τού Τμήματος αυτού στην Επιστήμη, τα οποία βλέπει κανείς σ' αυτόν τον τόμο μνήμης, είναι έντονη. Αυτός ο τόμος είναι για να προβάλει και να δώσει τα είκοσι χρόνια δραστηριοτήτων. Αυτός ο τόμος, έχει μέσα τα δημοσιεύματα, τη συμμετοχή σε συνέδρια, σε προγράμματα, στην έρευνα, σε συνεργασίες, σε εφαρμογές και είναι εντυπωσιακά τα στοιχεία τα οποία δίδονται. Όπως εντυπωσιάζει και το θεμελιακό έργο που επωμίσθηκε το Νέο Τμήμα στη συμπληρωματική κατάρτιση των πτυχιούχων των πρώην Παιδαγωγικών Ακαδημιών, αυτό το μεγαλόπνοο Πρόγραμμα, που επέτρεψε στους δασκάλους των Παιδαγωγικών Ακαδημιών να αποκτήσουν μία κατάρτιση Πανεπιστημιακού επιπέδου. Και βεβαίως μια ακόμη σημαντική συμβολή, είναι η συμμετοχή και η παρουσία τού Τμήματος στην επανεκπαίδευση πτυχιούχων Ιδρυμάτων τής αλλοδαπής.

Η προσφορά στον επιστημονικό χώρο αποτελεί ευρύτερη προσφορά στην παιδεία και συμβολή στο να ανέβει το επίπεδο των παιδαγωγικών σπουδών στην Ελλάδα. Κάποτε, εμείς των άλλων επιστημών, είχαμε μια άλλη αντίληψη για τις παιδαγωγικές σπουδές, ότι είναι τα πράγματα πολύ εύκολα από την αρχή τους ακόμη. Αυτή η αντίληψη σήμερα έχει αναθεωρηθεί με τη δουλειά των ανθρώπων που έχει γίνει στον χώρο αυτόν. Κάποτε ρώτησαν κάποιον Πρύτανη τι χρειάζεται το Πανεπιστήμιο για να γίνει καλύτε-

ρο και απάντησε: είναι απλό, άλλα εκατό χρόνια. Τόσο σημαντικό είναι το θέμα της παράδοσης και της παρουσίας μέσα στον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Επομένως, στο συγκριτικά πολύ βραχύ διάστημα λειτουργίας του, το Τμήμα αυτό κατόρθωσε να αναπτυχθεί σε όλα τα επίπεδα και να σχηματίσει τις σύγχρονες εξελίξεις στον τομέα της Παιδαγωγικής Επιστήμης και της συστηματικής διδακτικής κατάρτισης και αυτό είναι ένα εντυπωσιακό στοιχείο μέσα σ' αυτόν τον τόμο. Το πλήθος των εργαστηρίων που έχει ιδρύσει σε ποικίλους τομείς των Παιδαγωγικών Σπουδών της Επιστήμης σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των μέσων Τεχνολογίας έδωσαν μια άλλη πνοή στην Εκπαίδευση. Σήμερα είναι ένα κατεξοχήν ζητούμενο αυτό. Και χαίρομαι γιατί βλέπω αυτό το Τμήμα να έχει αναπτύξει μια δραστηριότητα πάρα πολύ μεγάλη και μακάρι αυτό να συνέβαινε και νωρίτερα στο πανεπιστήμιο και ευτυχώς σε ένα μεγάλο βαθμό και με την αξιοποίηση της σύγχρονης εκπαιδευτικής τεχνολογίας δίνουν τη δυνατότητα στο Τμήμα αυτό να διεκδικήσει πρωτεύουσα θέση στη έρευνα και την κατάρτιση των Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Φοιτητών. Η σύνδεση των στελεχών του Τμήματος με καιρίους τομείς και επιτελικές θέσεις του σχεδιασμού, των εφαρμογών, της έρευνας, της επιμόρφωσης και της διοίκησης της εκπαίδευσης έχουν εξασφαλίσει χρήσιμη πείρα στο Τμήμα, υψηλό κύρος και επιστημονική αξιοπιστία. Δεν είναι τυχαίο ότι αρκετά στελέχη του Τμήματος έχουν αξιοποιηθεί από την Πολιτεία σε υπεύθυνες θέσεις της εκπαιδευτικής διοίκησης και του εκπαιδευτικού σχεδιασμού επ' ωφελεία της ελληνικής παιδείας. Και χαίρομαι που βλέπω εδώ κάποιους εκπροσώπους του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Ο κ. Ματθαίου, ο κ. Τριλιανός και ο ίδιος ο κ. Εξαρχάκος έχουν διατελέσει αντιπρόεδροι και πρόεδρος αντίστοιχα στον χώρο αυτόν. Έναν χώρο στον οποίον υπηρέτησαν και προσέφεραν πολλά αρκετά στελέχη από την πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Έναν χώρο σχεδιασμού της εκπαίδευσης που πρέπει να βρίσκεται σε στενή συνεργασία με τα Παιδαγωγικά Τμήματα και να αντλεί από την επιστημονική έρευνα.

Γενικά, η παρουσία, η δραστηριότητα και η απήχηση του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών στα είκοσι χρόνια λειτουργίας του ετίμησε το Πανεπιστήμιό μας, ανέδειξε το επιστημονικό έργο που επιτελείται σ' αυτό και έτυχε ευρύτερης αναγνώρισης από την Πολιτεία, από την Εκπαιδευτική Κοινότητα και από την ελληνική κοινωνία. Συγχαίρουμε, εκ μέρους των Πρυτανι-

κών Αρχών, τους εν ενεργεία και αφυπηρετήσαντες συναδέλφους τού Π.Τ.Δ.Ε., οι οποίοι επέτυχαν αυτόν τον άθλο και τους ευχόμαστε να συνεχίσουν το έργο τους με την ίδια απήχηση, την ίδια επιτυχία και την πιο καθαρά εθνική προσφορά. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλονται –εκτός από τους ανθρώπους που ανέφερα ήδη– στον Πρύτανη κ. Μ. Σταθόπουλο, τον Αντιπρύτανη κ. Αντ. Δανασσή, που ξεκίνησαν το Τμήμα αυτό, και σ' έναν άλλο συνάδελφο, τον κ. Θ. Εξαρχάκο, Πρόεδρο και στυλοβάτη τού Τμήματος, που χωρίς το κύρος τής προσωπικότητάς του και τις συνεχείς και άοκνες προσπάθειές του το Τμήμα δε θα είχε εξελιχθεί τόσο γρήγορα και σε τέτοιο ποιοτικό βαθμό. Αυτά δε γίνονται από τη μια μέρα στην άλλη και αυτό το ξέρουν καλά όσοι έχουν διοικήσει. Πρέπει να μπαίνεις μπροστά, πρέπει να συγκρούεσαι, πρέπει να κατακτάς. Σε όλους τους συναδέλφους τού Τμήματος αυτού εκφράζω τα συγχαρητήρια των Πρυτανικών Αρχών και τις ευχές μας να είναι πάντα έτσι μπροστά. Και κάτι ακόμη, μια δέσμευση δική μας: είμαστε κοντά σας, να ενισχύουμε τη δουλειά σας, την έρευνά σας, το έργο σας, γιατί μ' αυτόν τον τρόπο ενισχύουμε την Παιδεία αυτής τής χώρας. Πάντοτε να έχουμε τέτοιες εμπειρίες και συγχαρητήρια για την εκπόνηση αυτού τού εκπληκτικού τόμου.

Χαιρετισμός του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. Χριστοδούλου

Ελλογιμώτατε Κύριε Πρόεδρε,
Ελλογιμώτατοι Κυρίες και Κύριοι Σύεδροι,

Με πολλή χαρά απευθύνομαι στην αγάπη σας κατά την επίσημη σημερινή ημέρα της επετείου των 20 ετών λειτουργίας και προσφοράς του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μπορεί να θεωρηθεί κοινότυπο και ίσως πλεονάζον να τονισθεί εκ μέρους μου το πόσο πολύτιμο είναι το έργο του Τμήματός μας για τη χώρα μας, για τη συνέχεια του Γένους μας, για την μετάδοση στις επόμενες γενιές του πολιτισμού και της κληρονομιάς μας. Όμως αυτή είναι η αλήθεια και δεν πειράζει να ακούγεται πολλές φορές.

Στη διαδρομή μου ως ποιμένος της Εκκλησίας έχω πολλές φορές ακούσει πολλές και πολλούς να μου λένε ότι η πετυχημένη σταδιοδρομία τους στα γράμματα στηρίχθηκε στα όσα έμαθαν προπάντων στην Α' Δημοτικού αλλά και στις υπόλοιπες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου! Κι αντιθέτως, κατά την ίδια σχολική περίοδο αδικίες στη βαθμολόγηση και ο κακός τρόπος προσφοράς του μαθήματος προκάλεσαν απώσεις σε ορισμένους να επιδοθούν στα γράμματα. Οι δάσκαλοι λοιπόν που το Τμήμα σας μορφώνει αποτελούν τα θεμέλια της Εκπαιδεύσεως και γι' αυτό είναι μεγάλη η ευθύνη τους, όσο και η προσφορά τους.

Ελλογιμώτατοι,

Το περιβάλλον στο οποίο ζούμε είναι γνωστό. Ανήκουμε στην Ενωμένη Ευρώπη των 500 πλέον εκατομμυρίων, η κοινωνία εξελίσσεται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς προς την κατεύθυνση της μετατροπής του ανθρώπου σε μια απλή

έμβια μηχανή, η οποία δε διαθέτει μεταφυσικούς προβληματισμούς, η πληροφορία τείνει να αντικαταστήσει πλήρως τη γνώση. Με υπόστρωμα όλα τα προηγούμενα βλέπουμε μπροστά μας τον κίνδυνο της ανεπαισθήτως επερχόμενης συγκρητιστικής ιδεολογίας και της μετατροπής της κοινωνίας μας σε ένα ρομποτικό σύνολο, με ένα από τα συστατικά της τον άνθρωπο. Βλέπουμε κοινωνίες όχι ανοικτές σε ιδέες και καθόλου πρόθυμες για διάλογο με τον άλλο, τον διαφορετικό, κοινωνίες χωρίς σεβασμό στη διαφορετικότητα. Κοινωνίες στις οποίες ισχύει το δίκαιο και οι συνήθειες του ισχυρότερου, αλλά που δεν θα είναι πολιτισμικά επιτεύγματα, αλλά μόνο τεχνολογικές κατακτήσεις.

Στο ζοφώδες αυτό μέλλον εμείς έχουμε εμπιστοσύνη στον Θεό και δεν χάνουμε την ελπίδα μας. Σε αυτή την επιδρομή καταργήσεως παραδοσιακών και αιώνιων αξιών κι επιβολής μιας νέας τάξεως πραγμάτων και της λεγόμενης νέας εποχής εμείς οι Έλληνες με εφόδιο την κληρονομιά μας μπορούμε όχι μόνο να αντισταθούμε, αλλά και να διδάξουμε με αγάπη αυτά που κατέχουμε ως πολύτιμη πολιτισμική παρακαταθήκη, που στην ουσία της είναι οικουμενική.

Ελλογιμώτατοι,

Στη συνέχιση της υπάρξεως του Γένους, με τα συστατικά που διατηρεί επί τόσους αιώνες και πολλές φορές υπό εξαιρετικά δύσκολες περιστάσεις σημαντικός συντελεστής είσθε εσείς, οι διδαχοί της Ελληνικής Παιδείας στις νεότερες γενιές. Ο Έλληνας πάντοτε ήταν και είναι ανοικτός στη γνωριμία λαών και πολιτισμών, αλλά ήξερε και ξέρει να διατηρεί την ιδιοπροσωπία του. Βλέπετε τι γίνεται στην ελληνική διασπορά. Είναι συγκινητικό το ότι στην θερμή επιθυμία τους να διατηρήσουν οι Έλληνες τον πολιτισμό τους δύο πράγματα φτιάχνουν μόλις εγκατασταθούν στον ξένο τόπο, την εκκλησία και το σχολείο τους. Είμαστε επίσης ανοικτοί σε κάθε τεχνολογική εξέλιξη και στην προσαρμογή της διδασκαλίας σε ό,τι πιο σύγχρονο και πρωτοποριακό υπάρχει. Αλλά αυτό δεν μπορεί να μας εξωθεί στην απεμπόληση αξιών και αρχών που αποτελούν το κέντρο και τη βάση του ανθρωπιστικού πολιτισμού μας και χωρίς τις οποίες γνωρίζουμε ότι θα χάσουμε τον θησαυρό που μας παρέδωσαν οι πρόγονοί μας και θα γίνουμε οι πένητες και οι ψάθες των λαών, όπως μας είπε και ο ένδοξος στρατηγός Μακρυγιάννης.

Εύχομαι καλή επιτυχία στο συνέδριό σας. Εύχομαι επίσης το Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών συνεχώς να προοδεύει κι εμείς να βλέπομε αυτή την πρόοδο και να χαιρόμαστε και να είμαστε υπερήφανοι για καθηγητές και φοιτητές. Εύχομαι τέλος ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός να ευλογεί εσάς όλους και τις οικογένειές σας. Και να γνωρίζετε ότι όσα πετύχαμε τα πετύχαμε με αυτές τις αρχές, την Πίστη μας στον Θεό και την αγάπη μας στην Πατρίδα και την κληρονομιά μας. Είμαι βέβαιος ότι αυτή την πετυχημένη συνταγή δεν θέλει κανένας μας να την αλλάξει.

Διάπυρος προς Κύριον ευχέτης

Χαιρετισμός από τον Ομότιμο Καθηγητή Αντώνη Κ. Δανασσή-Αφεντάκη

Πανοσιολογιώτατε, Κύριε Πρύτανη, Κύριοι Αντιπρυτάνεις, Κύριοι Συγκλητικοί, Κύριε Πρόεδρε του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Κυρίες και Κύριοι Συνάδελφοι, Αγαπητοί Φοιτητές και Φοιτήτριες, Κυρίες και Κύριοι,

Όταν αναλογίζομαι την 20ετία που πέρασε από τότε που λειτούργησε το Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών και μάλιστα σε τέτοιες ιδιαίτερες στιγμές, συγκινούμαι βαθιά. Αναλογίζομαι τη σημασία της στιγμής! Ενθυμούμαι τη σταθερή μας θέση στο τότε πρόβλημα της Ανωτατοποίησης των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και της ένταξής τους στα Πανεπιστήμια, το μόχθο μας για την επιλογή των πρώτων Μελών του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού των Παιδαγωγικών Τμημάτων όλων των Πανεπιστημίων της χώρας. Επί μήνες, πρωί-απόγευμα, κράτησαν οι διαδικασίες κρίσεως στην αίθουσα συνεδριάσεων της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου μας, και ακόμη ενθυμούμαι τη συμπαραστάσή μας, του τότε Πρύτανη Καθηγητή κ. Μιχάλη Σταθόπουλου και του ομιλούντος, στην οργάνωση και τη διοίκηση του Τμήματος.

Σήμερα η συγκίνησή μου είναι ακόμη μεγαλύτερη. Παρερχόμενος στο βήμα αυτό για να Σας χαιρετήσω, να Σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση και να Σας συγχαρώ για τα «Είκοσι χρόνια δημιουργίας και προσφοράς στην Επιστήμη, την Εκπαίδευση και την Κοινωνία» διακατέχομαι από μεγάλη χαρά. Οι σκέψεις μου συναντώνται με το μέλλον το δικό σας, το δικό μας, του λαού μας, της κοινωνίας μας το μέλλον. Τα συναισθήματά μου τροφοδοτούν το όνειρο και ο ορίζοντας των προσδοκιών μας διευρύνεται και μου φανερώνει αγώνες επιτυχείς και παρουσίες δημιουργικές. Η χαρά μου είναι μεγάλη και δικαιολογημένη. Είμαστε εδώ, για να συγχαρούμε το φτάσιμό σας εδώ και την προσφορά σας στα παιδιά του ελληνικού λαού, που είναι άξια να έχουν δασκάλους πανεπιστημιακής παιδείας.

Κύριε Πρόεδρε του Π.Τ.Δ.Ε.,

Έχετε διατρέξει με τους συναδέλφους και συνεργάτες Σας μια πορεία 20 ετών που σφραγίστηκε από τη δική σας θέληση, από την επιμονή και την υπομονή σας! Έχετε αξιοποιήσει τις ευκαιρίες που σας έχουν δώσει και έχετε με την προσωπική σας συμμετοχή εγγράψει παρακαταθήκη για βήματα προωθητικά στον τομέα της επιστήμης και της εκπαίδευσης. Έχετε επιτελέσει σημαντικό έργο στη μελέτη του φαινομένου της αγωγής, στη θεωρητική και την πραξιακή του διάσταση, και έχετε προωθήσει την παιδαγωγική έρευνα στην Ελλάδα. Η καλλιέργεια της γνωστικής συνείδησης στον άνθρωπο, που υψώνει το ανθρώπινο είδος ζωής από το γνωστικά σκοτεινό και γνωστικά χαώδες του ζώου στη φωτεινή σφαίρα της νόησης και της γνώσης, είναι το υπέροχο έργο του εκπαιδευτικού.

Ο εκπαιδευτικός μεταμορφώνει το εγκέφαλο της ζωικής ύπαρξης σε ανθρώπινο νου. Στον ενόργανο κόσμο, πέρα από τη σφαίρα του βιολογικού ανοίγεται ο φωτεινός ορίζοντας του πνεύματος. Μ' ένα λόγο, ο δάσκαλος είναι ο ποιητής του ανθρώπου. Με την ίδια έννοια που ο ποιητής του κόσμου είναι ο Θεός.

Για κάθε χώρα, ο πρώτος και αξεπέραστος στον τομέα της προόδου συντελεστής είναι το έμπυχο δυναμικό. Αυτό συλλαμβάνει τις ιδέες, αυτό σμιλεύει τους υλικούς συντελεστές, αυτό μετατρέπει τα άψυχα σε ενεργήματα και μορφώματα πολιτισμού. Για να θυμηθούμε τα λόγια του Γκόργκι: «υπάρχουν τρεις τύποι δασκάλων του πολιτισμού: οι εργάτες, οι επιστήμονες και οι καλλιτέχνες. Οι εργάτες δίνουν ζωή στο σίδηρο και στο ατσάλι και δημιουργούν τις υλικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη και την πρόοδο. Οι επιστήμονες ερευνούν τη φύση και μαθαίνουν το λαό να φτιάξει μια δεύτερη φύση με έξοδα της πρώτης. Οι καλλιτέχνες παρατηρούν τον εσωτερικό κόσμο των ανθρώπων –την ψυχή– και φανερώνουν τόσο το καλό όσο και το κακό που υπάρχει σ' αυτήν».

Ο δάσκαλος όμως είναι ο επιστήμονας που χτίζει το αληθινό μέσα στο παιδί, οικοδομεί την ελευθερία και τη δημοκρατία, που αφορά στη σχέση του ανθρώπου με τον εαυτόν του και με τους συνανθρώπους του σαν συμβίωση και σύγκριση, μαθαίνει για τη ζωή και διδάσκει το παιδί να μην χάνει την επαφή από την πραγματικότητα, και προωθεί την παιδεία, που χωρίς αυτήν, χωρίς την κλασική μας παιδεία, χωρίς τη γλώσσα μας, χωρίς τον πολιτισμό μας, χωρίς την παράδοσή μας και χωρίς τον εκπαιδευτικό που θα τη μεταλαμπαδεύσει, δεν θα έχουμε ισχυρή θέση στην Ευρώπη. Αυτά είναι τα ισχυρά εφόδια, που θα καταστήσουν την παρουσία μας στην Ευρώπη σημαντικό

σημείο αναφοράς και προωθητικό βήμα, για να ανταποκριθεί στην ικανοποίηση της χρείας, της ανάγκης δηλ. για μια Ενωμένη Ευρώπη, που συνίσταται στην Πλατωνική στέρηση και πλήρωση.

Η Παιδεία, Κύριε Πρύτανη, για την οποία αγωνίζεσθε, είναι το πρώτο και το μεγάλο δώρο, που προσφέρει ο άνθρωπος στον άνθρωπο· είναι η ευφύεστερη σχεδίαση και επένδυση και η τιμιότερη δαπάνη του κράτους για τον πολίτη του και της κοινωνίας για τον άνθρωπο, που αποτελεί την προνομία των όντων και των πλασμάτων.

Φίλες και Φίλοι φοιτητές του Π.Τ.Δ.Ε., τους νέους δασκάλους οραματίζομαι αριστείς στους αγώνες για την κατανόηση και την κατάκτηση του πνεύματος της επιστήμης, για την ευεργετική τους επίδραση πάνω στα παιδιά μας. Οραματίζομαι ένα αύριο της κοινωνίας μας με ανθρώπους που γεννούν ιδέες, που σημειώνουν επιδόσεις, που επινοούν τρόπους και μέσα, που ζουν παλεύοντας για την αλήθεια, την ομορφιά και το δίκαιο. Προσβλέπω, παρατηρώντας τα πρόσωπά σας, σε κείνους τους δασκάλους που θα ερευνήσουν τις παιδικές ψυχές και θα διαμορφώσουν τους όρους της μελλοντικής πορείας της επιστήμης και θα ζήσουν ως άνθρωποι με καθαρή και ζεστή καρδιά, για να αλλάξουν τις συνθήκες που καθηλώνουν τον κοινωνικό δυναμισμό και αποχυμώνουν την ψυχή του λαού. Ο δάσκαλος πρέπει να αποτελεί δύναμη, ο μαθητής πράξη και το σχολείο γιορτή.

Σας καλούμε να φτάσετε ψηλά επιστημονικά και επαγγελματικά, να συντελέσετε στη μαιευτική ανάσχυση από τα υπνώττοντα βάθη της ψυχής των παιδιών της αλήθειας και της αρετής, να βοηθήσετε τα παιδιά μας να προοδεύσουν, να αγαπήσουν την πατρίδα τους και την ουσία της ρωμιοσύνης που δείχνει προς τη γλώσσα μας, την ορθοδοξία και τις αγνές μορφές, τις άγιες μορφές που έδωσαν υπόσταση στην Ελευθερία, που έδωσαν περιεχόμενο και μορφή σε ό,τι είναι Ελληνικό και άρα πανανθρώπινο.

Η δοκιμή και το κριτήριο ότι σπουδάσατε τίμια και σωστά την επιστήμη της αγωγής θα είναι η αντίληψη ότι τον επιστημονικό σας εξοπλισμό θα τον συνοδεύει σ' όλη τη ζωή σας το σεμνό, το ελεύθερο και το φιλόανθρωπο. Όπως ακριβώς, νέος και στη δική σας ηλικία, κάποια στιγμή το διατύπωσε ο Διονύσιος Σολωμός: «Νέοι συμμαθητάδες», είπε, «μάθετε την επιστήμη και την αρετή χωρίς να υπερηφανευθείτε. Και δεν θα υπερηφανευθείτε, εάν αληθινά μάθετε την επιστήμη και την αρετή».

Χαιρετισμός από τον Αθανάσιο Γαγάτση, Καθηγητή Διδακτικής των Μαθηματικών, Αναπληρωτή Κοσμήτορα Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών της Αγωγής Πανεπιστημίου Κύπρου

Κύριε Πρόεδρε,

Είμαι ιδιαίτερα ευτυχής γιατί εκπροσωπώ το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου σε αυτό το συνέδριο-λαμπρή γιορτή για τα 20 χρόνια δημιουργικής παρουσίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Αθηνών στην εκπαιδευτική αλλά και πιο γενικά στην κοινωνική ζωή της Ελλάδας. Ως πρόεδρος του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου τις τελευταίες δύο διετίες είχα την τιμή να συνεργαστώ και με τον Πρόεδρο-Καθηγητή Θεόδωρο Εξαρχάκο και με διάφορα άλλα μέλη του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης. Η συνεργασία αυτή ήταν πάντοτε άριστη και παραγωγική και για τα δύο τμήματα. Η παρουσία και η συμβολή του Θεόδωρου Εξαρχάκου σε αυτή τη συνεργασία ήταν καταλυτική.

Είμαι ιδιαίτερα λοιπόν ευτυχής γιατί βρίσκομαι εδώ και ως άτομο που έχει ζήσει αυτό το άριστο επίπεδο συνεργασίας με τον Πρόεδρο Θεόδωρο Εξαρχάκο. Είμαι σίγουρος ότι το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής θα συνεχίσει την γόνιμη αυτή συνεργασία και με τον Πρόεδρο και με τα άλλα μέλη του Τμήματος και στο μέλλον. Ελπίζω ότι όλοι μας θα είμαστε εδώ σε 20 χρόνια για μια νέα γιορτή για τη δεύτερη εικοσαετία της λαμπρής προσφοράς του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης στην παιδαγωγική επιστήμη, στην εκπαίδευση στην Ελλάδα αλλά και παγκόσμια.

Χαιρετισμός από τον Γεώργιο Φιλίππου,
τ. Πρόεδρο του Τμήματος Επιστημών
της Αγωγής και π. Κοσμήτορα της Σχολής
Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Σπουδών
του Πανεπιστημίου Κύπρου

Κυρίες και κύριοι σύνεδροι,

Η οργάνωση του επετειακού αυτού συνεδρίου προσφέρει μια άριστη ευκαιρία για ανασκόπηση του έργου των χρόνων που πέρασαν από την ίδρυση των Παιδαγωγικών Τμημάτων, αποτίμηση της σημασίας τους και ενατένιση του μέλλοντος.

Οι συζητήσεις για αναβάθμιση του επιπέδου σπουδών των δασκάλων και των νηπιαγωγών, που κράτησαν μερικές δεκαετίες, απέδωσαν επιτέλους καρπούς. Το 1984 άρχισαν τη λειτουργία τους τα πρώτα Παιδαγωγικά Τμήματα, που οριοθετούσαν την απαρχή μιας νέας εποχής για την εκπαίδευσή μας.

Πρώτο ανάμεσα σε αυτά το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών, που συμπληρώνει φέτος 20 χρόνια δημιουργικής ζωής και προχωρεί με αισιοδοξία προς το μέλλον.

Από το πρόγραμμα του Συνεδρίου είναι προφανές ότι τα μέλη του Τμήματος θα αναφερθούν αναλυτικά στο έργο που έχει επιτελεστεί και θα προδιαγράψουν τους στόχους για τα χρόνια που έρχονται.

Περιορίζω λοιπόν το δικό μου χαιρετισμό σε προσωπικές μαρτυρίες αναφορικά με την επιρροή που είχε το ΠΤΔΕ του Παν/μίου Αθηνών στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Σταχυολογώ απλά κάποιους από τους πολλούς τομείς στους οποίους η συμβολή του Τμήματος ήταν σημαντική.

Από μια ευτυχή συγκυρία είχα την ευκαιρία να παίξω ένα μικρό ρόλο στην οργάνωση των σπουδών δύο παιδαγωγικών τμημάτων στο Πανεπιστήμιο του Αιγαίου και στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Και στις δύο περιπτώσεις, η προϋπάρχουσα εμπειρία και οι λύσεις που είχαν εφαρμοστεί από το ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών αποτελούσαν σημαντικό οδηγό στις συζητήσεις και στους προβληματισμούς μας.

Ειδικά η συνεργασία μας ως Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου με το ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών και ιδιαίτερα με τον Πρόεδρο του το φίλο Θεόδωρο Εξαρχάκο ήταν χωρίς υπερβολή άψογη και παραγωγική. Ο ίδιος συμμετείχε συχνά σε Ειδικές Επιτροπές κρίσης μελών ΔΕΠ καθώς και στην κρίση της πρώτης Διατριβής Διδακτορικού που εκπονήθηκε στο τμήμα μας.

Μια εξόχως σημαντική συνεργασία των δύο τμημάτων μας οδήγησε στο Πρόγραμμα Εξομοίωσης των πτυχίων των εν υπηρεσία εκπαιδευτικών δημοτικής εκπαίδευσης, ένα πρόγραμμα που πέτυχε σε ένα μόνο χρόνο να εξυπηρετήσει όλους σχεδόν του Κυπρίου δασκάλους. Ο σχεδιασμός του προγράμματος καθώς και η υλοποίησή του δεν θα είχε πιθανότητα επιτυχίας χωρίς τη συμμετοχή του ΠΤΔΕ και ειδικά την προσωπική συμβολή του Θεόδωρου Εξαρχάκου.

Αγαπητοί συνάδελφοι, κλείνοντας το σύντομο αυτό χαιρετισμό, σας εύχομαι κάθε επιτυχία στις προσπάθειές σας και σας διαβεβαιώνω ότι εμείς στην Κύπρο θα είμαστε πάντα πρόθυμοι για κάθε συνεργασία. Ειδικά στον φίλο Πρόεδρο Θεόδωρο Εξαρχάκο εύχομαι υγεία και οικογενειακή ευτυχία. Δεν έχω αμφιβολία ότι το όριο ηλικίας δεν θα τον εμποδίσει να συνεχίσει να προσφέρει στην Ελληνική Εκπαίδευση. Τώρα μάλιστα που θα αποφορτωθεί από τις διοικητικές ευθύνες, θα έχει την άνεση που χρειάζεται για ακόμη πιο σημαντικό έργο.

Χαιρετισμός από τον Σωτήριο Γκλαβά, Αντιπρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και Πρόεδρο του Τμήματος Ερευνών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πανοσιολογιώτατε εκπρόσωπε του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος,

Κύριε Πρύτανη,

Κύριοι Αντιπρυτάνεις,

Κύριοι Συγκλητικοί,

Κύριοι Πρόεδροι Παιδαγωγικών Τμημάτων,

Κυρίες και Κύριοι εκπρόσωποι εκπαιδευτικών και επιστημονικών φορέων,

Κυρία Διευθύντρια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου,

Κυρίες και Κύριοι Καθηγητές,

Αγαπητοί φοιτητές και φοιτήτριες,

Μεταφέρω το χαιρετισμό και τις ευχές για καλή επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου σας του Προέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου κ. Μιχάλη Παπαδόπουλου, ο οποίος λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων βρίσκεται σήμερα στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης.

Θα ήθελα, όμως, και εγώ να τονίσω τη δημιουργική προσφορά του Παιδαγωγικού Τμήματος Αθηνών στα εκπαιδευτικά δρώμενα, και ιδιαίτερα να επισημάνω τη συμβολή του Προέδρου του Τμήματος κ. Θεόδωρου Εξαρχάκου στο στέργιωμα και την ανάπτυξη του Τμήματος αυτού.

Τον κ. Εξαρχάκο γνώρισα και προσωπικά τόσο ως Πρόεδρο του Τμήματος Δ.Ε. του Π.Ι. όσο και, αργότερα, ως Πρόεδρο του Π.Ι. Έτσι διαπίστωσα από κοντά τη βαθιά του γνώση για τα γενικότερα εκπαιδευτικά θέματα και προβλήματα, τη διοικητική και οργανωτική του ικανότητα, το ακατάπαυστο

της δουλειάς του και την αποτελεσματικότητα των ενεργειών του, προπαντός, το πολύ ανθρώπινο του χαρακτήρα του.

Καλή δύναμη, Πρόεδρε, και εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες αυτής της διημερίδας που έρχεται αφενός μεν να επιβεβαιώσει την επιτυχή πορεία μιας εικοσαετίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Αθηνών, αφετέρου, και κυρίως, να αναδείξει τον προβληματισμό που αναπτύσσεται σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης για το μέλλον της παιδείας στον τόπο μας.

Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο της Παγκύπριας Οργάνωσης Ελλήνων Δασκάλων Σοφοκλή Χαραλαμπίδη

Σεβασμιότατε εκπρόσωπε του Μακαριστάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών,
Κύριε Πρύτανη, Κύριοι Αντιπρυτάνεις,
Κύριε Πρόεδρε του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών,
Κύριοι καθηγητές,
Εκλεκτοί προσκεκλημένοι,
Κυρίες και κύριοι,

Με ιδιαίτερη χαρά, ικανοποίηση αλλά και συγκίνηση, χαιρετίζω, εκ μέρους της Παγκύπριας Οργάνωσης Ελλήνων Δασκάλων, τη σημερινή γιορταστική εκδήλωση, που διοργανώνεται με την ευκαιρία των 20 χρόνων ζωής και δράσης του Παιδαγωγικού Τμήματος Δασκάλων του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η σημερινή εκδήλωση αποτελεί ελάχιστη οφειλή προς τους ακάματους εργάτες του πνεύματος, σ' εκείνους που για χρόνια υπηρέτησαν από την έπαλξη αυτή την Παιδεία και σ' αυτούς που συνεχίζουν σήμερα τον αγώνα, κρατώντας στέρεα τη σκυτάλη «ποτέ από το χρέος μη κινούντες», με μοναδικό γνώμονα την κατάρτιση παιδαγωγών «καλών καγαθών», για το καλό της Παιδείας και της Πατρίδας.

Η ώρα τούτη για μας είναι ιδιαίτερα σημαντική, γιατί μας δίνεται η ευκαιρία να τονίσουμε ακόμα μια φορά τη ουσιαστική συμβολή του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών στην αναβάθμιση των Ελλήνων δασκάλων της Κύπρου και την καταξίωσή τους στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι του τόπου μας.

Αισθάνομαι έντονα την ανάγκη να τονίσω με έμφαση ότι η συνεργασία του Παιδαγωγικού Τμήματος Δασκάλων του Πανεπιστημίου Αθηνών με την Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Δασκάλων υπήρξε, ιδιαίτερα τα τελευταία

χρόνια, στενή, γόνιμη και δημιουργική. Πρωταρχικό ρόλο προς την κατεύθυνση αυτή διαδραμάτισε ο αγαπητός φίλος Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δασκάλων του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Θεόδωρος Εξαρχάκος, ο οποίος πρωτοστάτησε στην προσπάθεια για υλοποίηση του προγράμματος εξομοίωσης των πτυχίων των δασκάλων της Κύπρου με πανεπιστημιακό τίτλο, με την παρακολούθηση σχετικών σεμιναρίων επιμόρφωσης, που διοργανώθηκαν στην Κύπρο από καθηγητές των Πανεπιστημίων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Ιωαννίνων και του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μέσα στα πλαίσια αυτής της συνεργασίας, εύχομαι να καρποφορήσουν και οι προσπάθειες που γίνονται για παρακολούθηση από Κύπριους δασκάλους μεταπτυχιακών προγραμμάτων που θα διοργανωθούν στην Κύπρο.

Με την ευκαιρία αυτή, εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες προς το Παιδαγωγικό Τμήμα Δασκάλων του Πανεπιστημίου Αθηνών, και ιδιαίτερα προς τον πρόεδρο του κ. Εξαρχάκο, για την πολύτιμη προσφορά τους, αλλά και για το ξεχωριστό ενδιαφέρον που επιδεικνύουν για τον Έλληνα δάσκαλο της Κύπρου.

Η παρουσία μας στη σημερινή εκδήλωση μας γεμίζει με αισθήματα χαράς και συγκίνησης, γιατί βρισκόμαστε σε χώρο οικείο, στη μητρόπολη του Ελληνισμού. Μέσα από αυτό το συναπάντημα ενδυναμώνεται η θέλησή μας κι αντλούμε θάρρος και δύναμη για συνέχιση του αγώνα του λαού μας για ευόδωση των προσπαθειών μας για δίκαιη και μόνιμη λύση του εθνικού μας προβλήματος.

Αισθανόμαστε ιδιαίτερα περήφανοι, γιατί η ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Οικογένεια έγινε πραγματικότητα με την ουσιαστική συμβολή των Ελληνικών Κυβερνήσεων και ολόκληρου του πολιτικού κόσμου της Ελλάδας, ο ρόλος των οποίων υπήρξε καθοριστικός για την επίτευξη του στόχου μας.

Ευγνώμονες προς το Έθνος των Ελλήνων για την ολόψυχη συμπαράστασή του προς τους αγώνες του λαού μας, διαβεβαιώνουμε ότι ποτέ δεν θα απεμπολήσουμε τις αρχές και τις αξίες της ελληνοχριστιανικής μας παράδοσης, αλλά πιστοί στις επιταγές της μακραίωνης Ιστορίας μας και στις αρχές και αξίες της πλούσιας πολιτιστικής μας κληρονομιάς, θα στοχεύουμε αταλάντευτα προσηλωμένοι προς την Ευρωπαϊκή Ιδέα και το θάνατο Ελληνικό Πνεύμα.

Έχουμε βαθιά την πεποίθηση ότι την αιχμή του δόρατος στον αγώνα μας για ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αποτελεί η παιδεία μας, γιατί η σωστή παιδεία

αποτελεί το εχέγγυο κάθε κοινωνίας για πρόοδο και προκοπή. Η παιδεία μας καλείται σήμερα να δώσει στους νέους μια ποιοτικά αναβαθμισμένη εκπαίδευση, με στόχο την ομαλή και αποτελεσματική εξοικείωσή μας στην Ενωμένη Ευρώπη. Καλούμαστε να προσφέρουμε στους νέους μας μια εκπαίδευση για τη δημοκρατική και ανοικτή ευρωπαϊκή πολιτότητα και που να περιλαμβάνει: Εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, για την Αγωγή του Πολίτη, για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, για την Παγκόσμια Εκπαίδευση, για την Ειρήνη και τη Δικαιοσύνη.

Ενταγμένοι ήδη στην Ενωμένη Ευρώπη με αναπτειρωμένες τις ελπίδες, με λογική και μ' όνειρο μαζί, προσβλέπουμε σε ένα καλύτερο μέλλον για τη γενιά μας αλλά πιο πολύ για τις ερχόμενες γενιές.

Μέσα από το κοινό όραμα όλων των λαών της Ευρώπης για μια κοινή πατρίδα δίχως σύνορα, χωρίς εθνικούς διαχωρισμούς και φυλετικές διακρίσεις, αισιοδοξούμε ότι θα μπορέσουμε να οικοδομήσουμε το μέλλον της μικρής μας πατρίδας, με στόχο την ειρηνική συνύπαρξη, τη συνεργασία, τον αλληλοσεβασμό, την αλληλοκατανόηση, την πρόοδο και την ευημερία. Είμαστε βέβαιοι ότι με τη δεδομένη συμπαράσταση της Ελλάδας, όλων εσάς, οι προσδοκίες όλων μας θα ευοδωθούν και καλύτερες μέρες θα ανατείλουν για όλους.

Με αυτές τις σκέψεις, για μια ακόμα φορά, εκφράζω τις θερμές ευχαριστίες μου προς το Παιδαγωγικό Τμήμα Δασκάλων του Πανεπιστημίου Αθηνών για την τιμητική του πρόσκληση να παρευρεθώ και να χαιρετίσω την εκδήλωση που διοργανώνεται με την ευκαιρία των 20 χρόνων του.

Παρακαλώ, κ. Πρόεδρε, δεχτείτε τα συγχαρητήρια των Ελλήνων Δασκάλων της Κύπρου για το πολυσήμαντο έργο που, μαζί με τους συνεργάτες σας, επιτελείτε. Δεχτείτε ταυτόχρονα και τις θερμές μας ευχαριστίες για τη στενή και ειλικρινή συνεργασία μας αλλά και το ζωνρό ενδιαφέρον που πάντοτε επιδεικνύετε για τα εκπαιδευτικά δρώμενα της Κύπρου.

Μαζί με τις ευχές και τις ευχαριστίες μας, δεχτείτε αγαπητή φίλε πρόεδρε, ένα μικρό αναμνηστικό, συμβολικό δώρο για παντοτινή ανάμνηση του σημαντικού αυτού συναπαντήματος. Είναι μια λεπτομέρεια, από το ψηφιδωτό, των αρχών του 15ου μ.Χ. αιώνα, του δαπέδου της οικίας του Ευστολίου, στο αρχαίο Κούριο της Κύπρου.

«Με το βλέμμα», λοιπόν, «στραμμένο στο μέλλον», σας εύχομαι θερμά συγχαρητήρια και κάθε επιτυχία στους στόχους σας.

Παρουσίαση του τόμου για τα είκοσι χρόνια λειτουργίας του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών από τον Πρόεδρο του Τμήματος Καθηγητή κ. Θεόδωρο Εξαρχάκο

Πανοσιολογιώτατε, εκπρόσωπε του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλου, Κύριε Πρύτανη, Κύριοι Αντιπρυτάνεις, επίσημοι προσκεκλημένοι μας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι.

Σας καλωσορίζω στη σημερινή μας εκδήλωση και σας ευχαριστώ πολύ που μας τιμάτε με την παρουσία σας. Θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους συναδέλφους Καθηγητές του Πανεπιστημίου Κύπρου, καθώς και τον Πρόεδρο και τα μέλη του Δ. Σ. της Π.Ο.Ε.Δ., οι οποίοι ήρθαν ειδικά από την Κύπρο για να παραστούν σ' αυτή την εκδήλωση. Θέλω να ευχαριστήσω επίσης τον εκπρόσωπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, τον Πρόεδρο της Δ.Ο.Ε., τον Πρόεδρο της Ο.Λ.Μ.Ε., καθώς και τους εκπροσώπους των επιστημονικών Ενώσεων που βρίσκονται σήμερα μαζί μας.

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών άρχισε να λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1984-85. Συμπληρώνει δηλαδή φέτος τα είκοσι χρόνια λειτουργίας του.

Τα είκοσι αυτά χρόνια είναι χρόνια αγώνων, πάλης, αγωνίας και συνεχούς προσπάθειας για να προσφέρει στους φοιτητές του, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς, σπουδές υψηλού επιπέδου και σύγχρονες, τέτοιες που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Εργάστηκε σκληρά για να εξασφαλίσει χώρους έρευνας και διδασκαλίας και να αποκτήσει ανθρώπινο δυναμικό υψηλού επιπέδου και ποιότητας.

Όλα αυτά τα χρόνια το Τμήμα μας ήταν πάντοτε κοντά στο δάσκαλο. Στόχος του ήταν να προσφέρει όσο το δυνατόν περισσότερα στον εκπαιδευτικό, στην εκπαίδευση και στο κοινωνικό σύνολο γενικότερα.

Μέσα στα είκοσι χρόνια λειτουργίας του το Τμήμα μας έχει να επιδείξει ένα τεράστιο έργο. Θεωρήσαμε ότι είναι χρήσιμο και αναγκαίο το έργο αυτό να γίνει γνωστό στο ευρύτερο κοινό μέσα και έξω από το Πανεπιστήμιο. Είμαι βέβαιος ότι το έργο αυτό θα είναι χρήσιμο στους ιστορικούς του μέλλοντος αλλά και στους ερευνητές που θα ασχοληθούν με θέματα εκπαίδευσης. Είναι ασφαλώς χρήσιμο και για μας τους ίδιους, γιατί μέσα από αυτό το έργο φαίνονται οι δραστηριότητες του Τμήματος, η πολιτική που ακολούθησε όλα αυτά τα χρόνια, οι προτεραιότητες που έθεσε, οι ανάγκες του και ενδεχομένως οι αδυναμίες και τα λάθη του. Γι' αυτό αποφασίσαμε να συγκεντρώσουμε το έργο αυτό, να το καταγράψουμε και να το εκδώσουμε σε έναν τόμο, το περιεχόμενο του οποίου θα σας παρουσιάσω στη συνέχεια.

Στον τόμο αυτό περιλαμβάνονται:

1. **Η διοικητική δομή του Τμήματος:** Πρυτανεία, Πρυτανικές αρχές, Πρόεδρος του Τμήματος, Αναπληρωτής Πρόεδρος, Γραμματεία. Οι διατελέσαντες Πρόεδροι του Τμήματος. Οι πέντε Τομείς που λειτουργούν στο Τμήμα, οι Διευθυντές τους, οι διατελέσαντες Διευθυντές, καθώς και οι δραστηριότητες των Τομέων αυτών. Τα δέκα εργαστήρια που έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν σήμερα, οι Διευθυντές τους και οι δραστηριότητες των Εργαστηρίων.
2. **Η εκπαίδευση που παρέχει το Τμήμα:** Τα προγράμματα σπουδών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, ο κανονισμός λειτουργίας των μεταπτυχιακών σπουδών α΄ και β΄ κύκλου, η μετεκπαίδευση των εκπαιδευτικών, η επανεκπαίδευση πτυχιούχων παιδαγωγικών σχολών εξωτερικού, η ακαδημαϊκή και επαγγελματική αναβάθμιση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών κ.λπ.
3. **Η επιστημονική έρευνα,** όπως αυτή προκύπτει από τη δραστηριότητα του Τμήματος, των Τομέων, των Εργαστηρίων, των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος και των φοιτητών.
4. **Το ανθρώπινο δυναμικό:** Μέλη Δ.Ε.Π. και διδάσκοντες στο Τμήμα, διοικητικό προσωπικό, Ειδικό Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.Ε.Δι.Π.),

Ε.Τ.Ε.Π. κ.λπ. Βιογραφικά στοιχεία των μελών Δ.Ε.Π. και των ομότιμων Καθηγητών του Τμήματος. Φοιτητικό δυναμικό. Δηλαδή αριθμός προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών α΄ και β΄ κύκλου, που έχουν εγγραφεί στο Τμήμα κατά ακαδημαϊκό έτος. Πτυχιούχοι, κάτοχοι Διετούς Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης και Διδακτορικού Διπλώματος. Και τέλος, οι δραστηριότητες των Συλλόγων των μελών Δ.Ε.Π., καθώς και των προπτυχιακών και των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Ο τόμος αυτός είναι μια πλήρης και καθαρή εικόνα του Τμήματος. Ο αναγνώστης μπορεί να βρει, για παράδειγμα, πολλά στοιχεία για τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος. Τις σπουδές τους, τις δραστηριότητές τους, το επιστημονικό και ερευνητικό τους έργο που έχουν δημοσιεύσει, τα ευρύτερα ενδιαφέροντά τους και τις επιστημονικές, ερευνητικές και κοινωνικές τους δραστηριότητες.

Επίσης, μπορεί να βρει πολλά στοιχεία για τους φοιτητές του Τμήματος. Πόσοι είναι οι κανονικοί φοιτητές, πόσοι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές α΄ κύκλου (για Διετές Δίπλωμα Ειδίκευσης) και πόσοι και ποιοι είναι οι υποψήφιοι διδάκτορες. Ακόμη μπορεί να βρει πόσοι και ποιοι απέκτησαν πτυχίο του Παιδαγωγικού Τμήματος, πόσοι και ποιοι απέκτησαν το Μεταπτυχιακό Διετές Δίπλωμα Ειδίκευσης και πόσοι και ποιοι απέκτησαν διδακτορικό δίπλωμα.

Στον τόμο αυτόν αναφέρονται οι τίτλοι των διπλωματικών εργασιών όλων των πτυχιούχων του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης, καθώς και οι τίτλοι των διδακτορικών διατριβών που εκπονήθηκαν στο Τμήμα. Όλες αυτές οι διπλωματικές εργασίες και οι διδακτορικές διατριβές φυλάσσονται στις Βιβλιοθήκες του Τμήματος. Έτσι ο ερευνητής εκπαιδευτικών θεμάτων μπορεί να εντοπίσει θέματα που τον ενδιαφέρουν και στη συνέχεια να τα αναζητήσει στις Βιβλιοθήκες του Τμήματος.

Ο ιστορικός της εκπαίδευσης μπορεί να βρει επίσης στοιχεία για τον τρόπο ίδρυσης των Παιδαγωγικών Τμημάτων, πώς αυτά λειτούργησαν, ποια ήταν η προσφορά τους στην εκπαιδευτική κοινότητα, πώς εξελίχθηκαν και ποιες είναι οι δυνατότητες που έχουν σήμερα.

Σ' αυτή την παρουσίαση δεν θα αναφερθώ στις λεπτομέρειες όλων αυτών των θεμάτων. Θέλω όμως να τονίσω ιδιαίτερα τρία σημεία:

1. Τις προσπάθειες που έκανε το Τμήμα μας για να αποκτήσει την απαραί-

- τητη υλικοτεχνική υποδομή, να εξασφαλίσει τους κατάλληλους χώρους στέγασης και διδασκαλίας και να στελεχωθεί με ανθρώπινο δυναμικό υψηλού επιπέδου και ποιότητας.
2. Τους αγώνες που έκανε για να δημιουργήσει και να διασφαλίσει ένα υψηλό και ποιοτικό επίπεδο προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών. Και
 3. Τη συνεχή προσπάθεια του Τμήματος για πολύμορφη προσφορά στον εκπαιδευτικό, στην εκπαίδευση και το κοινωνικό σύνολο.

Υποδομή

Κατά την πρώτη λειτουργία του Τμήματος η υλικοτεχνική υποδομή ήταν ανύπαρκτη. Γραφεία για στέγαση των μελών Δ.Ε.Π. δεν υπήρχαν, ή για να είμαστε ακριβείς, υπήρχε ένα γραφείο στη οδό Τηλεμάχου Π, στο οποίο στεγάζονταν και τα τέσσερα πρώτα μέλη Δ.Ε.Π., που είχαν διοριστεί το 1985. Τα υπόλοιπα τρία μέλη Δ.Ε.Π., που διορίστηκαν το 1986, δεν είχαν ούτε ένα κοινό γραφείο, αλλά συναντούσαν τους συναδέλφους τους για συνεργασία ή τους φοιτητές τους στα ζαχαροπλαστεία της γειτονιάς.

Από τότε αρχίζει ένας μαραθώνιος αγώνας και μια συνεχής προσπάθεια να ξεπεράσουμε τις δυσκολίες και να εξασφαλίσουμε τα στοιχειώδη μέσα λειτουργίας.

Ο αγώνας αυτός συνεχίστηκε για πάρα πολλά χρόνια, ώσπου να καταλήξουμε στα σημερινά δεδομένα. Σήμερα το Τμήμα έχει κατορθώσει να αποκτήσει υλικοτεχνική υποδομή σε ικανοποιητικό επίπεδο και να εξασφαλίσει τους κατάλληλους χώρους που είναι απαραίτητοι για τη στέγαση και την ομαλή λειτουργία του. Υπάρχει πλήρης και σύγχρονος εξοπλισμός για τις ανάγκες λειτουργίας της Γραμματείας του Τμήματος, της Γραμματείας Εξομοίωσης και της Βιβλιοθήκης. Έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν δέκα Εργαστήρια διάφορων γνωστικών αντικειμένων και δραστηριοτήτων, τα οποία λειτουργούν αποτελεσματικά και συνεχώς εξοπλίζονται. Υπάρχουν δύο αίθουσες τηλεεκπαίδευσης και τηλεδιασκέψεων, υπάρχει Εργαστήριο κατάλληλα διαμορφωμένο για την Αισθητική Αγωγή, Βιβλιοθήκη για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος και έξι Εργαστήρια Πληροφορικής κατάλληλα εξοπλισμένα.

Ωστόσο, όλοι αυτοί οι χώροι, καθώς και οι αίθουσες διδασκαλίας και τα γραφεία των Τομέων και των μελών Δ.Ε.Π., δεν είναι συγκεντρωμένα σε έναν ενιαίο χώρο, αλλά βρίσκονται διασκορπισμένοι σε διάφορα κτίρια: στο Νέο Χημείο, στα κτίρια της Ιπποκράτους 20, Ιπποκράτους 31 και Ιπποκράτους 33, στο κτίριο της Χερσώνος 8, στην οδό Τηλεμάχου 11 και στην οδό Χαριλάου Τρικούπη 24. Αυτή η διασπορά των χώρων και των δραστηριοτήτων του Τμήματος δεν ευνοεί την συνεργασία μεταξύ των μελών του, δυσχεραίνει την παρακολούθηση της διδασκαλίας και των πρακτικών και εργαστηριακών ασκήσεων των φοιτητών και προκαλεί πολλά άλλα λειτουργικά και εκπαιδευτικά προβλήματα. Ελπίζουμε μελλοντικά να βρεθεί ένας ενιαίος χώρος στον οποίο να μπορούν να στεγαστούν όλες οι λειτουργίες του Τμήματος.

Σπουδές

Μέσα στα είκοσι χρόνια λειτουργίας του το Παιδαγωγικό Τμήμα κατόρθωσε να οργανωθεί και να λειτουργεί υποδειγματικά και να παρουσιάσει ένα τόσο αξιόλογο προφίλ, ώστε τα τελευταία χρόνια να συγκαταλέγεται μεταξύ των Τμημάτων που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη ζήτηση, τόσο από τους υποψήφιους φοιτητές όσο και από τους πτυχιούχους άλλων Τμημάτων που ζητούν να καταταγούν στο Τμήμα μας. Φέτος στις κατατακτήριες εξετάσεις των πτυχιούχων Α.Ε.Ι., για 8 θέσεις είχαν υποβληθεί περισσότερες από 700 αιτήσεις. Οι βάσεις εισαγωγής φέτος έφτασαν σε τέτοιο επίπεδο, ώστε το Τμήμα μας να καταλαμβάνει μια από τις πρώτες θέσεις μεταξύ των Τμημάτων υψηλής ζήτησης.

Από την πρώτη στιγμή, το φαινόμενο αυτό αποδόθηκε στην άμεση επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων του. Όμως η εύλογη αυτή ερμηνεία δεν είναι και η μοναδική. Υπάρχουν και άλλοι, εξίσου σημαντικοί λόγοι για τους οποίους οι νέοι προτίμησαν το Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε. του Πανεπιστημίου της Αθήνας.

Ο ένας αφορά στο είδος και το περιεχόμενο των σπουδών που προσφέρει. Σπουδές, που τις χαρακτηρίζουν η επιστημονική πολυμέρεια και η συνείρεση της θεωρίας με την πράξη.

Ένας άλλος βασικός και κυρίαρχος λόγος έχει να κάνει με την ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχει, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Ένας τρίτος λόγος είναι η πολυμορφία των μεταπτυχιακών σπουδών που προσφέρονται στο Τμήμα.

Ένας τέταρτος λόγος είναι ότι το Τμήμα μας έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στη γνώση της χρήσης και της αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών.

Τα προγράμματα σπουδών που υλοποιούνται στο Τμήμα είναι προσεκτικά καταρτισμένα και έχουν στόχο να προσφέρουν στο φοιτητή βασικές σπουδές ποιότητας και υψηλής στάθμης. Υπάρχει μια ποικιλία μαθημάτων (υποχρεωτικά, κυμαινόμενα και επιλογής), τα οποία επιτρέπουν στο φοιτητή να αποκτήσει μια βαθιά και πολύπλευρη μόρφωση από ένα ευρύτερο φάσμα επιστημών. Το περιεχόμενο των μαθημάτων είναι κατάλληλα επιλεγμένο ώστε να διασφαλίζεται η διεπιστημονική προσέγγιση, η οργανική συναίρεση των καθαρά επιστημονικών γνωστικών πεδίων με την Παιδαγωγική και την Ψυχολογία, η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη και η σύνδεση των σπουδών με την αγορά εργασίας. Τα προγράμματα σπουδών συνεχώς ανανεώνονται, ώστε να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες εκπαιδευτικές και κοινωνικές απαιτήσεις.

Έχει ιδρυθεί και λειτουργεί στο Τμήμα μας μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών δύο κύκλων. Ο πρώτος κύκλος αφορά στο διετές Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης και ο δεύτερος κύκλος στα διδακτορικά διπλώματα. Επίσης, έχει εκπονηθεί και ψηφιστεί από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος ολοκληρωμένος Κανονισμός Λειτουργίας των Μεταπτυχιακών Σπουδών, που είναι από τους πρώτους, αν όχι ο πρώτος, Κανονισμός Λειτουργίας Μεταπτυχιακών Σπουδών που εφαρμόστηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ο Κανονισμός αυτός εφαρμόζεται αυστηρά από την ψήφισή του και εξής και περιλαμβάνεται ολόκληρος στον τόμο που παρουσιάζουμε σήμερα.

Στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών πρώτου κύκλου έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν οκτώ κατευθύνσεις. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές μας να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο σε μια μεγάλη γκάμα επιστημονικών πεδίων. Οι κατευθύνσεις είναι:

1. Ειδική Αγωγή και Λογοθεραπεία
2. Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση
3. Μαθηματικά, Ιστορία, Φιλοσοφία και Διδακτική των Μαθηματικών
4. Πληροφορική στην Εκπαίδευση
5. Διεθνείς Σπουδές και Εκπαιδευτική Πολιτική
6. Διδακτική Γλώσσας – Λογοτεχνία – Θέατρο και Εκπαίδευση
7. Ιστορία και Διδακτική της Ιστορίας – Λαογραφία και Πολιτισμός
8. Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική

Στον τόμο αυτόν ο αναγνώστης μπορεί να βρει τον τρόπο λειτουργίας κάθε κατεύθυνσης, τα μαθήματα που διδάσκονται, τις υποκατευθύνσεις που λειτουργούν, τους τίτλους των διπλωματικών εργασιών που έχουν εκπονηθεί ανά κατεύθυνση και πολλά άλλα στοιχεία που αφορούν στις μεταπτυχιακές σπουδές του Τμήματος.

Ως επικουρικά του ερευνητικού έργου, της καλύτερης κατάρτισης και εξειδίκευσης των φοιτητών μας, λειτουργούν δέκα Εργαστήρια διάφορων γνωστικών αντικειμένων:

1. Εργαστήριο Πληροφορικής
2. Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
3. Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής
4. Εργαστήριο Ψυχολογίας
5. Εργαστήριο Μαθηματικών, Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Διδακτικής των Μαθηματικών
6. Εργαστήριο Κοινωνικών Επιστημών
7. Εργαστήριο Τέχνης και Λόγου
8. Εργαστήριο Συγκριτικής Παιδαγωγικής, Διεθνούς Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Επικοινωνίας
9. Εργαστήριο Διδακτικής και Επιστημολογίας Φυσικών Επιστημών και της Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας
10. Κέντρο Μελέτης Ψυχοφυσιολογίας και Εκπαίδευσης

Δεν θα αναφερθώ στο χρόνο ίδρυσης αυτών των εργαστηρίων, στον τρόπο λειτουργίας τους, ούτε στις ποικίλες δραστηριότητες που έχουν αναπτύξει από την ίδρυσή τους μέχρι σήμερα. Αυτά αναπτύσσονται αρκετά αναλυτικά στον τόμο που έχετε μπροστά σας.

Η αξία και η χρησιμότητα των Νέων Τεχνολογιών στην έρευνα, στην εκπαίδευση, στη διδασκαλία και τη μάθηση είναι σήμερα εξαιρετικά μεγάλη. Γι' αυτό το Τμήμα μας προσπάθησε να αξιοποιήσει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις δυνατότητες που παρέχει η Πληροφορική. Δημιούργησε εκπαιδευτικές δομές πρόσβασης στην πληροφορία και στη σύγχρονη επιστημονική γνώση. Οι φοιτητές μας έχουν πλέον τη δυνατότητα πρόσβασης σε μεγάλα πανεπιστημιακά ερευνητικά κέντρα, σε βιβλιοθήκες, σε επιστημονικές βιβλιογραφίες μεγάλων επιστημόνων και γενικά σε κάθε πληροφορία που τους αφορά στο μορφωτικό και το ερευνητικό τους έργο.

Το Τμήμα μας έχει δημιουργήσει τη δική του ιστοσελίδα, η οποία περιέχει τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών, τον Κανονισμό Λειτουργίας των Μεταπτυχιακών Σπουδών και κάθε πληροφορία που αφορά στις σπουδές, στη δομή και τη λειτουργία του Τμήματος. Αυτή η ιστοσελίδα συνεχώς ανανεώνεται.

Ο Σύλλογος των Μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματός μας, σε συνεργασία με τα μέλη Δ.Ε.Π., εκδίδει σε ηλεκτρονική μορφή το περιοδικό «*Επιστήμη και Εκπαίδευση*», που είναι το μοναδικό ηλεκτρονικό περιοδικό που εκδίδεται από φοιτητές στον ελλαδικό χώρο.

Προσφορά στον εκπαιδευτικό, την εκπαίδευση και την κοινωνία

Το πανεπιστήμιο είναι ο φυσικός φορέας παραγωγής και διακίνησης της επιστημονικής γνώσης. Το έργο του όμως δεν είναι μόνο η διδασκαλία και η έρευνα, αλλά είναι πολύ ευρύτερο και εξαιρετικά σημαντικό. Μεταξύ άλλων, έχει χρέος να συμβάλλει με όλες του τις δυνάμεις στην αντιμετώπιση εκπαιδευτικών, πολιτιστικών, οικονομικών, τεχνολογικών και εργασιακών αναγκών του κοινωνικού συνόλου.

Στα πλαίσια αυτών των υποχρεώσεων του το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ανέλαβε πολλές πρωτοβουλίες και δραστηριότητες, που είχαν ως στόχο τη βελτίωση της θέσης του δασκάλου και την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης και της κοινωνίας. Στις δραστηριότητες αυτές συγκαταλέγονται και οι προσπάθειες που έγιναν για την *εξομοίωση* των πτυχίων των αποφοίτων των Παιδαγωγικών Ακαδημιών με τα πτυχία των πανε-

πιστησιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων, για την αναβάθμιση της μετεκπαίδευσης των δασκάλων, για την επανεκπαίδευση των εκπαιδευτικών που είχαν πτυχίο από εκπαιδευτικά ιδρύματα της αλλοδαπής και μόνο και για τη συνεχή ενημέρωση, τη μόρφωση και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Θα μου επιτρέψετε να μείνω για λίγο στις τέσσερις αυτές δραστηριότητες του Τμήματος, γιατί τις θεωρώ πολύ σημαντικές.

(i) Η εξομοίωση των πτυχίων

Από το Νόμο 1268/82, το Π.Δ. 320/83 και το Π.Δ. 130/90 προβλεπόταν μια διαδικασία εξομοίωσης των πτυχίων των αποφοίτων των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και Σχολών Νηπιαγωγών διετούς φοίτησης με τα πτυχία των πανεπιστημιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων. Το Τμήμα μας έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στην υλοποίηση αυτής της εξομοίωσης. Αμέσως μετά τη δημοσίευση του Π.Δ. 130/90 έγιναν πολλές συζητήσεις σε αλληπάλληλες συνεδριάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, σε μερικές από τις οποίες συμμετείχαν και εκπρόσωποι της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος. Μέσα από αυτές τις συζητήσεις διαμορφώθηκε ένα πλαίσιο, πάνω στο οποίο έπρεπε να κινηθεί η διαδικασία υλοποίησης της *εξομοίωσης* για να έχει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Θα μου επιτρέψετε και εδώ να μην αναφερθώ σε λεπτομέρειες για τις συζητήσεις που έγιναν πάνω σ' αυτό το θέμα, για τα συνέδρια που έγιναν, για τις παρεμβάσεις που έκανα στον ίδιο τον Υπουργό Παιδείας, τα έγγραφα που ανταλλάξαμε και τις αντιπαραθέσεις μας με άρθρα στον ημερήσιο Τύπο. Δεν θα αναφερθώ επίσης στον αγώνα που έγινε για τη δημιουργία του προγράμματος «*Ακαδημαϊκή και Επαγγελματική Αναβάθμιση των Εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*», του οποίου την υλοποίηση ανέλαβαν όλα τα Παιδαγωγικά Τμήματα της χώρας. Αυτά περιλαμβάνονται αρκετά αναλυτικά στον τόμο. Απλώς θέλω να επισημάνω ότι την ευθύνη και το συντονισμό της υλοποίησης του προγράμματος για όλα τα πανεπιστήμια είχε αναλάβει το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το πρόγραμμα το έχουν παρακολουθήσει μέχρι σήμερα πανελλαδικά 35.000 εκπαιδευτικοί πτυχιούχοι Παιδαγωγικών Ακαδημιών

και Σχολών Νηπιαγωγών διετούς φοίτησης, οι οποίοι και πήραν πανεπιστημιακό πτυχίο. Είναι ένα πολύ σημαντικό πρόγραμμα, που προσφέρει πολλά στην ποιοτική αναβάθμιση του δασκάλου και στη βελτίωση της θέσης του μέσα στην εκπαιδευτική κοινότητα. Μέχρι τον Ιούνιο του 2006, οπότε ολοκληρώνεται το πρόγραμμα, δεν θα υπάρχει εκπαιδευτικός της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης χωρίς πανεπιστημιακό πτυχίο. Θεωρώ ότι το πρόγραμμα της εξομοίωσης είναι η δεύτερη σημαντική προσφορά στην αναβάθμιση της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης μετά από την ίδρυση των πανεπιστημιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων.

(ii) Η μετεκπαίδευση των δασκάλων

Η μετεκπαίδευση των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μέχρι το 1995 γινόταν στο Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης (Μ.Δ.Δ.Ε.), που ήταν και ο μόνος φορέας μετεκπαίδευσης σε όλη τη χώρα.

Όλοι οι εκπαιδευτικοί της χώρας που θα επιθυμούσαν να μετεκπαιδευτούν έπρεπε να μετοικήσουν στην Αθήνα, με όποιες οικονομικές, οικογενειακές, εκπαιδευτικές και άλλες συνέπειες αυτό συνεπάγεται.

Υπήρχε άμεση ανάγκη να αλλάξει αυτή η κατάσταση. Χρειαζόταν μια νέα μορφή μετεκπαίδευσης, η οποία να λειτουργεί με νέους θεσμούς και διαδικασίες διοίκησης που να ανταποκρίνονται στη σύγχρονη πραγματικότητα. Το Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στην προσπάθεια αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού της μετεκπαίδευσης των δασκάλων. Ο ρόλος του Τμήματός μας στην ένταξη της μετεκπαίδευσης στα Πανεπιστήμια και στη δημιουργία διδασκαλείων μετεκπαίδευσης σε όλη τη χώρα ήταν καθοριστικός.

Μέσα σ' αυτό τον τόμο καταγράφονται αρκετά αναλυτικά όλες οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν για να ενταχθεί η μετεκπαίδευση στα πανεπιστήμια. Εκεί φαίνεται καθαρά και ο πρωταγωνιστικός ρόλος του Τμήματός μας σε όλη αυτή την προσπάθεια.

Θεωρώ ότι η αναβάθμιση της μετεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, όπως αυτή αποτυπώνεται μέσα στα άρθρα του

Νόμου 2327/95, είναι ένα μεγάλο βήμα προς τα εμπρός. **Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών συνέβαλε με όσες δυνάμεις διέθετε, ώστε η αναβάθμιση της μετεκπαίδευσης των δασκάλων να γίνει πραγματικότητα.**

(iii) Επανεκπαίδευση

Από το 1983 υπήρχε μεγάλη έλλειψη εκπαιδευτικών για διορισμό στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι αδιόριστοι πτυχιούχοι των Παιδαγωγικών Ακαδημιών ήταν ελάχιστοι και ήταν αδύνατο να καλύψουν τα τεράστια κενά που υπήρχαν στην εκπαίδευση. Αυτό ήταν ένα πρώτο γεγονός. Ένα δεύτερο γεγονός ήταν ότι από το 1984 άρχισαν να λειτουργούν τα πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα, τα οποία θα έδιναν τους πρώτους πτυχιούχους τους το 1988, δηλαδή μετά από τέσσερα χρόνια και όχι μετά από δύο, όπως συνέβαινε με τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες. Το δεύτερο αυτό γεγονός θα μεγάλωνε ακόμη περισσότερο τις ανάγκες για εκπαιδευτικό προσωπικό, που ήδη υπήρχαν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτά τα δεδομένα οδήγησαν την Πολιτεία να επιτρέψει το διορισμό στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση πτυχιούχων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του εξωτερικού, πανεπιστημιακού ή μη πανεπιστημιακού επιπέδου, οι οποίοι είχαν αναγνωρίσει προηγουμένως τα πτυχία τους ως ισότιμα και αντίστοιχα με τα πτυχία των Παιδαγωγικών Ακαδημιών. Για όσους είχαν πτυχίο εκπαιδευτικού ιδρύματος της αλλοδαπής μη πανεπιστημιακού επιπέδου, η αναγνώριση των πτυχίων γινόταν από μια ειδική επιτροπή που είχε συσταθεί για το σκοπό αυτό στο Υπουργείο Παιδείας. Αποτέλεσμα αυτών των διαδικασιών ήταν να διορίζονται δάσκαλοι στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, οι οποίοι ήταν πτυχιούχοι εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της αλλοδαπής αμφιβόλου επιπέδου και ποιότητας, χωρίς να έχουν ελληνική παιδεία.

Είναι γνωστό ότι σε γειτονική μας χώρα είχε ιδρυθεί και λειτουργούσε σχολή με αποκλειστικό σκοπό να εκπαιδεύει δασκάλους για την Ελλάδα.

Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν το γεγονός ότι το 1989 είχαν εγγραφεί στην επετηρίδα διοριστέων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αρκετές χιλιάδες εκπαιδευτικών αυτής της κατηγορίας. Μερικοί από αυτούς είχαν μάλιστα και

διοριστεί δάσκαλοι σε ελληνικά σχολεία. Αρκετοί από τους εκπαιδευτικούς αυτούς αντιμετώπιζαν μέσα στα σχολεία μεγάλες δυσκολίες στη διδασκαλία βασικών μαθημάτων και κυρίως των μαθημάτων της ελληνικής γλώσσας, της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού.

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών, μετά από σχετικά αιτήματα εκπαιδευτικών και Διευθυντών σχολικών μονάδων, προθυμοποιήθηκε να κάνει ό,τι ήταν δυνατόν για να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς αυτής της κατηγορίας να ξεπεράσουν τα προβλήματα διδασκαλίας που αντιμετώπιζαν. Όμως αυτό δεν ήταν αρκετό και δεν αντιμετώπιζε συνολικά και ριζικά το ευρύτερο πρόβλημα που υπήρχε, αφού τέτοιοι εκπαιδευτικοί είχαν διοριστεί σε όλα σχεδόν τα διαμερίσματα της χώρας. Υπήρχαν ακόμα και χιλιάδες αδιόριστοι γραμμένοι στην επετηρίδα για διορισμό.

Υπήρχε επομένως θέμα διορισμού στην ευαίσθητη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση δασκάλων που είχαν πτυχίο **μόνο** από εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού. Οι διορισμοί αυτοί μπορούσαν να δημιουργήσουν πολλά προβλήματα όχι μόνο στα σχολεία, αλλά και στην εκπαίδευση και την κοινωνία γενικότερα. Υπήρχε επομένως επείγουσα ανάγκη επανεκπαίδευσης των πτυχιούχων αυτών προτού διοριστούν στην Εκπαίδευση.

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών ανέδειξε αυτό το θέμα και συνέβαλε αποφασιστικά στην οργάνωση της επανεκπαίδευσης, στον καθορισμό της διαδικασίας και τελικά στην υλοποίηση του σχετικού προγράμματος που είχε καταρτιστεί.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από τα Παιδαγωγικά Τμήματα της χώρας κατά τα ακαδημαϊκά έτη 1995–1996, 1996–1997 και 1997–1998. Όλοι οι πτυχιούχοι εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του εξωτερικού γράφτηκαν στα πανεπιστήμια, παρακολούθησαν ανελλιπώς τα μαθήματα που είχαν καθοριστεί και μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του κύκλου σπουδών τους χορηγήθηκε σχετική βεβαίωση. Η παρακολούθηση των μαθημάτων ήταν υποχρεωτική, όλες οι διαδικασίες διδασκαλίας και αξιολόγησης έγιναν με άψογο τρόπο και θεωρώ ότι και η διαδικασία αυτή μπορεί να ενταχθεί στη γενικότερη προσπάθεια που έγινε από τον οργανωμένο κλάδο, το Υπουργείο Παιδείας και τα Παιδαγωγικά Τμήματα των πανεπιστημίων για την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης.

(iv) Επιμόρφωση – Επιμορφωτικά Προγράμματα

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι ένας άλλος τομέας δράσης, στον οποίο το Τμήμα μας είχε συνεχώς ενεργό συμμετοχή.

Το Τμήμα μας, γνωρίζοντας το σημαντικό για την παιδεία ρόλο της επιμόρφωσης, διοργάνωσε πολλά σεμινάρια και προγράμματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είτε μέσα στο ίδιο το πανεπιστήμιο είτε σε διάφορες άλλες περιοχές της χώρας.

Οργάνωσε και υλοποίησε σεμινάρια επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη διδασκαλία των Μαθηματικών και των Φυσικών Επιστημών συνολικής διάρκειας 400 ωρών. Οργάνωσε και υλοποίησε επιμορφωτικά σεμινάρια εξάμηνης διάρκειας για τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα Φυσικών Επιστημών, Διδακτικής Φυσικών Επιστημών, Διδακτικής Μεθοδολογίας, Ψυχολογίας, Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Δημιούργησε το πρόγραμμα «*Μήλα των Εσπερίδων*», το οποίο λειτουργεί από πολλά χρόνια με μεγάλη επιτυχία και έχει ως στόχο την επιμόρφωση και κατάρτιση των φοιτητών και των εκπαιδευτικών στη χρήση και τη αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στη διδασκαλία και τη μάθηση.

Σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου και τα Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης και Ιωαννίνων οργάνωσε και υλοποίησε με απόλυτη επιτυχία το πρόγραμμα «*Εξομοίωση*» των πτυχιών των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου.

Επίσης διοργάνωσε ημερίδες, διημερίδες και συνέδρια με τη συνεργασία και άλλων φορέων, που είχαν ως στόχο την ενημέρωση των εκπαιδευτικών σε διάφορα επιστημονικά, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, κοινωνικά και άλλα θέματα, καθώς και σε θέματα που αφορούν στη διδασκαλία και τη μάθηση.

Οργάνωσε και υλοποίησε πάνω από 200 επιμορφωτικά προγράμματα ποικίλου ενδιαφέροντος, όπως προγράμματα επιμόρφωσης, αξιολόγησης, διδακτικής μεθοδολογίας, χρήσης των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, συγκριτικής εκπαίδευσης και εκπαιδευτικής πολιτικής, καθώς και προγράμματα που αφορούν στις σχέσεις σχολείου και οικογένειας, στις σχέσεις σχολείου και κοινωνίας, στις μαθησιακές δυσκολίες και στον τρόπο αντιμετώπισής τους, και πολλά άλλα θέματα.

Τέλος, οργάνωσε ειδικές ημερίδες για να τιμήσει ανθρώπους του πνεύματος, να κάνει γνωστό το έργο τους και να φωτίσει την αξία αυτού του έργου.

Μέσα από αυτές τις ημερίδες παρουσιάσαμε τον Νίκο Καζαντζάκη, την Έλλη Αλεξίου, τον Γιάννη Ρίτσο, τον Νικηφόρο Βρεττάκο, τον Ευγένιο Τριβιζά, το Μάκη Ρηγάτο, τον Γιώργο Σεφέρη, τον Κωστή Παλαμά, τον Μίλτο Κουντουρά και πολλούς άλλους αξιόλογους συγγραφείς και λογοτέχνες.

Κυρίες και κύριοι,

Κλείνοντας αυτή την παρουσίαση θεωρώ χρέος μου να τονίσω ότι το Τμήμα μας από το ξεκίνημα της λειτουργίας του προσδιόρισε αρχικά τη φυσιογνωμία του, καθόρισε μια αναγκαία και ταυτόχρονα λειτουργική αναλογία διδασκαλίας των γνωστικών περιοχών που θεραπεύει, προσδιόρισε τους στόχους που επιδιώκει και καθιέρωσε μια διαδικασία λειτουργίας και δράσεων για να επιτύχει αυτούς τους στόχους.

Βασική του επιδίωξη ήταν και παραμένει η ποιοτική αναβάθμιση και η συνεχής ανανέωση των σπουδών που παρέχει, έτσι ώστε να προσφέρει στους φοιτητές του πολύπλευρη, πολυεπίπεδη και υψηλού επιπέδου μόρφωση, η οποία να ανταποκρίνεται στις εκάστοτε απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Επιδίωξή του ήταν να παραδώσει στην Ελληνική Εκπαίδευση φωτισμένους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι θα μπορούν να συμβάλλουν θετικά στη μόρφωση της αυριανής κοινωνίας.

Από την αρχή έθεσε υψηλές προδιαγραφές για την ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχει, τον τρόπο λειτουργίας του και την επιλογή του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού που θα στελέχωναν το Τμήμα. Έτσι κατόρθωσε να πορευτεί μέσα στο χρόνο με σταθερά βήματα, παραγωγικά και αποτελεσματικά.

Στα είκοσι χρόνια λειτουργίας του το Τμήμα έχει κατορθώσει να εξασφαλίσει ένα κλίμα συνεργασίας με τους φοιτητές του, το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό, καθώς και με όλους εκείνους που εργάζονται στο Τμήμα με οποιαδήποτε σχέση ή ιδιότητα. Έχει δημιουργήσει ένα ήρεμο, φιλικό και δημιουργικό περιβάλλον, το οποίο επέτρεψε την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία του. Χάρη στις άοκνες και συντονισμένες προσπάθειες όλων των μελών του, όλα αυτά τα χρόνια και με την αρωγή του Πανεπιστημίου

το Τμήμα μας κατόρθωσε να αποκτήσει ικανοποιητική υλικοτεχνική υποδομή και κατάλληλους χώρους εργασίας. Κατόρθωσε να προσελκύσει υψηλής στάθμης και αναγνώρισης ανθρώπινο δυναμικό. Οργάνωσε με εξαιρετική επιτυχία πολλά συνέδρια σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο, συνεργάστηκε με άλλα πανεπιστημιακά Τμήματα, επιστημονικές ενώσεις, συνδικαλιστικά σωματεία και άλλους φορείς για την οργάνωση εκδηλώσεων, που κύριο στόχο είχαν την προσφορά στο δάσκαλο και στην κοινωνία. Με όλα αυτά έχει επιτύχει να κάνει αισθητή την παρουσία του στο ελληνικό και το διεθνές επιστημονικό προσκήνιο, να διασφαλίσει διεθνείς συνεργασίες σε ερευνητικά προγράμματα προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου, να εξασφαλίσει ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις για πολλές δραστηριότητες και να στηρίζει επιμorfωτικά προγράμματα με μεγάλη εμβέλεια και αποδοχή όχι μόνο από την εκπαιδευτική κοινότητα, αλλά και από την κοινωνία γενικότερα.

Όλο αυτό το, ομολογουμένως, τεράστιο έργο έγινε με την αμέριστη συμπαράσταση του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ευχαριστώ θερμά όλες τις πρυτανικές αρχές, που αυτά τα χρόνια κατανόησαν τις ανάγκες λειτουργίας του Τμήματος και τις ποικίλες δυσκολίες που αντιμετώπιζε και μας βοήθησαν σε όλους τους τομείς αποφασιστικά. Θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τις σημερινές πρυτανικές αρχές. Τον Πρύτανη κ. Γεώργιο Μπαμπινιώτη, ο οποίος στηρίζει το Τμήμα μας ποικιλοτρόπως και είναι πάντοτε κοντά μας σε κάθε δυσκολία που αντιμετωπίζουμε. Τον Αντιπρύτανη κ. Μιχάλη Δερμιτζάκη, που πάντα ήταν δίπλα μας όπου και όταν τον χρειαστήκαμε, καθώς και τους Αντιπρυτάνεις κ.κ. Χρήστο Κίττα και Δημοσθένη Ασημακόπουλο για τη συμπαράσταση και την κατανόησή τους.

Θέλω να ευχαριστήσω επίσης τον Προϊστάμενο Γραμματείας κ. Παναγιώτη Κοντό, με τον οποίο όλα αυτά τα χρόνια συνεργαστήκαμε άψογα και αντιμετωπίζαμε κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο όλα τα θέματα που προέκυπταν και απαιτούσαν κοινή αντιμετώπιση.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, τους Ομότιμους Καθηγητές, καθώς και όλους όσους κατά καιρούς δίδαξαν στο Τμήμα, τα μέλη ΕΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ, το Διοικητικό προσωπικό, καθώς και όλους εκείνους που με οποιονδήποτε τρόπο ή ιδιότητα εργάστηκαν στο Τμήμα. Το έργο που έχει συντελεστεί είναι δικό τους έργο. Χωρίς τη δική τους προσπάθεια και συμμετοχή η παραγωγή τέτοιου έργου θα ήταν αδύνατη.

Ιδιαίτερα θέλω να ευχαριστήσω τους φοιτητές του Τμήματός μας, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς, οι οποίοι όλα αυτά τα χρόνια συνεργάστηκαν άψογα και εποικοδομητικά για την ομαλή λειτουργία του Τμήματος. Συμμετείχαν ενεργά σε όλες τις εκδηλώσεις του Τμήματος. Η παρουσία τους στις γενικές συνελεύσεις τόσο του Τμήματος όσο και των Τομέων ήταν πάντοτε ουσιαστική και εποικοδομητική. Το έργο που έγινε στο Τμήμα όλα αυτά τα χρόνια είναι και δικό τους έργο.

Ευχαριστώ όλους εκείνους, και ήταν πολλοί, που εργάστηκαν για να δημιουργηθεί αυτός ο τόμος.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες ανήκουν στη συντακτική επιτροπή και σε εκείνους που είχαν την επιμέλεια έκδοσης του έργου, τους κ.κ. Μηνά Αλεξιάδη, Χάρη Μπαμπούνη, Κώστα Μαλαφάντη, Θωμά Μπαμπάλη και Λαμπρινή Σκούρα.

Ευχαριστώ επίσης τον κ. Παναγιώτη Μανιάτη και τις κυρίες Μαίρη Κουδούνα, Ελένη Κλειδέρη και Μαρία Γιαννοπούλου, των οποίων η συμβολή στη δημιουργία αυτού του τόμου ήταν πολύτιμη.

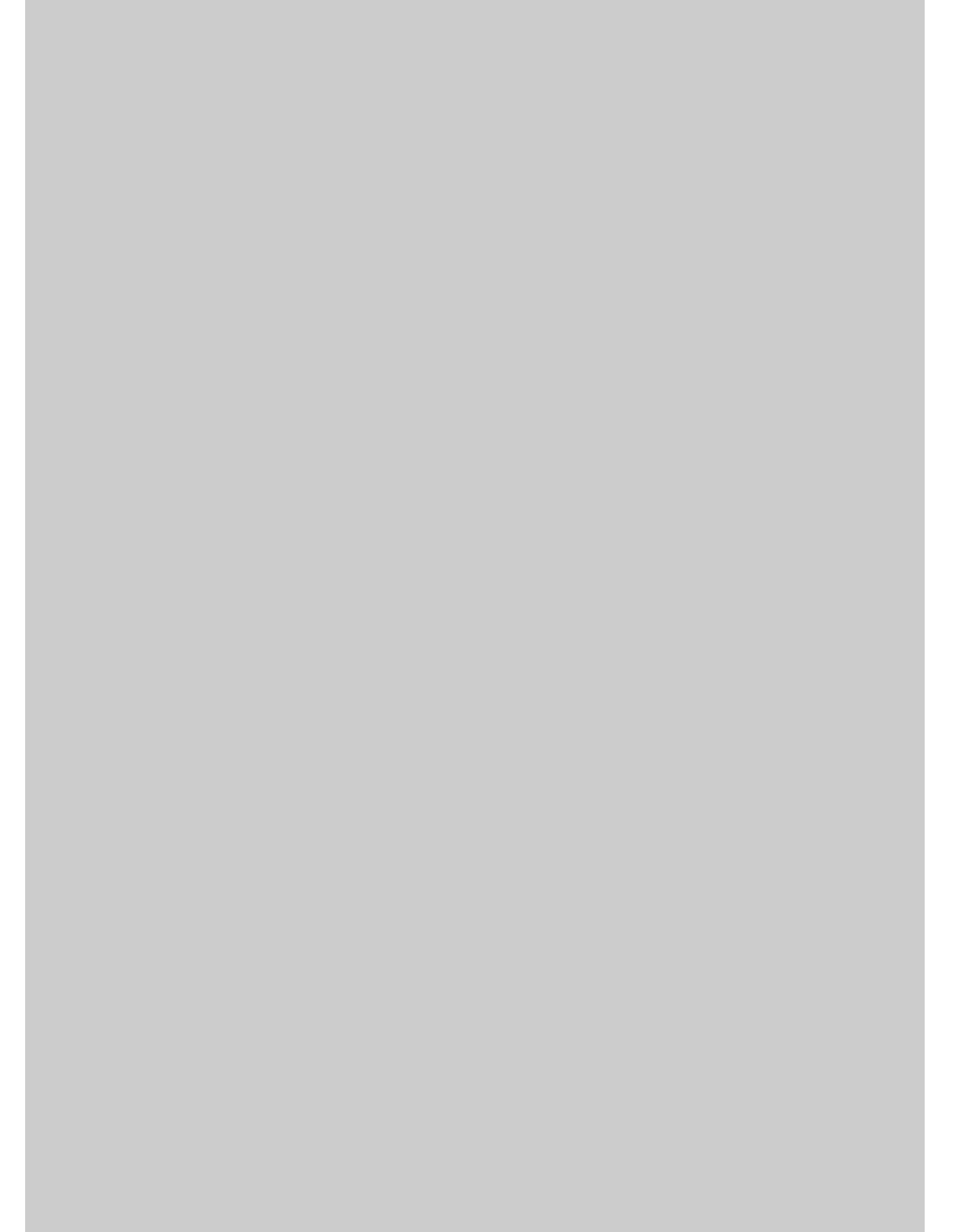
Ευχαριστώ ιδιαίτερα τον κύριο Αδάμ Αγγελή, ο οποίος είχε την επιμέλεια και την αποκλειστική φροντίδα για το φωτογραφικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε.

Τέλος, ευχαριστώ θερμά τις Εκδόσεις Ατραπός και τον εκδότη τους κύριο Θωμά Μπαμπάλη, ο οποίος εργάστηκε με ζήλο και μεράκι για να ολοκληρωθεί έγκαιρα αυτή η εκδοτική προσπάθεια. Χωρίς το δικό του προσωπικό ενδιαφέρον και τις ατέλειωτες ώρες εργασίας που διέθεσε ο ίδιος και οι συνεργάτες του, το έργο αυτό θα ήταν αδύνατο να ολοκληρωθεί.

Κύριε Πρύτανη, κύριοι Αντιπρυτάνεις, κυρίες και κύριοι, σας ευχαριστώ όλους από την καρδιά μου για την υπομονή σας.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Εισηγήσεις του Συνεδρίου

Παιδαγωγικά Τμήματα: Νέες προοπτικές για την παιδεία

Θεόδωρος Γ. Εξαρχάκος
Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών,
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δ.Ε.

Κυρίες και Κύριοι,

Σας ευχαριστώ που μας τιμάτε με την παρουσία σας.

Όπως ξέρετε, το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών πρωτολειτούργησε κατά το ακαδημαϊκό έτος 1984–1985, δηλαδή συμπληρώνει φέτος είκοσι χρόνια λειτουργίας. Με την έναρξη του εφετινού ακαδημαϊκού έτους η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφάσισε:

- Να εκδώσουμε έναν τόμο μέσα στον οποίο θα περιέχονται όλες οι δραστηριότητες του Τμήματος στα είκοσι χρόνια λειτουργίας του και
- Να γιορτάσουμε τα είκοσι χρόνια λειτουργίας του Τμήματος διοργανώνοντας διάφορες εκδηλώσεις στη διάρκεια της χρονιάς, όπως ημερίδες και διημερίδες, συνέδρια, θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις, εκθέσεις εικαστικών έργων των φοιτητών κ.λπ. με καταληκτικό το συνέδριο αυτό, στο οποίο να παρουσιάσουμε τον τόμο καθώς και την πορεία που ακολούθησε το Τμήμα όλα αυτά τα χρόνια, τους στόχους που έβαλε, τις δραστηριότητες που ανέπτυξε και τους οραματισμούς του για το μέλλον.

Ο ειδικός τόμος έχει ήδη εκδοθεί και τον παρουσίασα το πρωί κατά την πανηγυρική συνεδρία που έγινε στην αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου μας. Στον τόμο αυτόν περιέχονται όλες οι δραστηριότητες του Τμήματος και οι πολιτικές που εφάρμοσε κατά τα είκοσι χρόνια της λειτουργίας του.

Ο αναγνώστης μπορεί να βρει σ' αυτόν θέματα όπως η δομή και η λει-

τουργία του Τμήματος, τα προγράμματα σπουδών για τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές Α΄ και Β΄ κύκλου, ο κανονισμός λειτουργίας των μεταπτυχιακών σπουδών, πληροφορίες που αφορούν στα ερευνητικά προγράμματα που υλοποιήθηκαν από το Τμήμα και αποτελούν δραστηριότητες των Τομέων, των μελών Δ.Ε.Π. και του Τμήματος στο σύνολό του.

Μπορεί να βρει επίσης πληροφορίες για το ανθρώπινο δυναμικό που έχει διδάξει στο Τμήμα μας, όπως βιογραφικά στοιχεία των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος, των ομότιμων καθηγητών και των άλλων μελών Δ.Ε.Π. που υπηρέτησαν στο Τμήμα κατά το παρελθόν, καθώς και τις εργασίες που έχουν δημοσιεύσει σε επιστημονικά περιοδικά της Ελλάδας και του εξωτερικού, τις δραστηριότητές τους και τη συμμετοχή τους σε ημερίδες, συνέδρια κ.λπ.

Στον τόμο περιέχεται επίσης και το φοιτητικό δυναμικό. Δηλαδή ο αριθμός και τα ονόματα των φοιτητών μας ανά ακαδημαϊκό έτος σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, οι απόφοιτοι και οι πτυχιούχοι του μεταπτυχιακού προγράμματος ειδίκευσης καθώς και οι διδάκτορες.

Σημαντικά κεφάλαια του τόμου είναι αυτά που αναφέρονται στην «προσφορά» του Τμήματός μας στον εκπαιδευτικό, στην εκπαίδευση και την κοινωνία. Μεταξύ αυτών η *εξομοίωση* των πτυχίων, η επανεκπαίδευση των εκπαιδευτικών με αποκλειστικό πτυχίο από Ίδρυμα της αλλοδαπής, η αναβάθμιση της μετεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών και πολλές άλλες δραστηριότητες που αφορούν στη μόρφωση και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Πιστεύω ότι ο ιστορικός του μέλλοντος θα μπορεί να βρει μέσα σ' αυτόν τον τόμο πολύτιμες πληροφορίες.

Υλοποιώντας τη δεύτερη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, το Τμήμα μας κατά τη διάρκεια του εφετινού ακαδημαϊκού έτους οργάνωσε και πραγματοποίησε μια σειρά εκδηλώσεων, που στόχο είχαν να αναδείξουν τη γλώσσα, τη λογοτεχνία, την ιστορία και τον πολιτισμό της χώρας μας. Από τις τελευταίες εκδηλώσεις ήταν το συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στην Αρέοπολη Λακωνίας στις 14, 15 και 16 Μαΐου με θέμα «*Λακωνία: Γλώσσα, Ιστορία και Πολιτισμός*», καθώς και οι εκδηλώσεις που έγιναν στις 26, 27 και 28 Μαΐου στο Παλιό Πανεπιστήμιο στην Πλάκα και περιλάμβαναν έκθεση εικαστικών έργων των φοιτητών μας, θεατρική παράσταση από το Σύλλογο

φοιτητών του Τμήματος και σκηνοθέτη τον εξαιρετο καλλιτέχνη και μέλος του Ε.Ε.Δι.Π. του Τμήματος μας κ. Τάκη Τζαμαργιά και, τέλος, μουσική εκδήλωση κατά την οποία το Τμήμα μας τίμησε τον κ. Χάρη Αηδονίδη, ένα μεγάλο καλλιτέχνη της παραδοσιακής μας μουσικής.

Και φτάσαμε στο καταληκτικό συνέδριο, που άρχισε το πρωί με την πανηγυρική συνεδρία που έγινε στην αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου και την παρουσίαση του ειδικού τόμου. Το συνέδριό μας αυτό έχει ως θέμα *«Με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης: Είκοσι χρόνια δημιουργίας και προσφοράς στην Επιστήμη, την Εκπαίδευση και την Κοινωνία»*.

Μέσα από τις σημαντικές εισηγήσεις που θα γίνουν αυτές τις δυο μέρες του συνεδρίου και τις συζητήσεις που θα ακολουθήσουν, είμαι βέβαιος ότι θα αναδειχθεί η δραστηριότητα που ανέπτυξε το Τμήμα στις διάφορες γνωστικές περιοχές που θεραπεύει, θα φανεί η σημασία και η συμβολή των ποικίλων πρωτοβουλιών που πήρε για την αναβάθμιση των εκπαιδευτικών και της εκπαίδευσης και θα διαφανούν οι στόχοι και οι προσανατολισμοί του για την εκπαίδευση στον 21ο αιώνα.

Είμαι πεπεισμένος ότι το συνέδριο αυτό είναι πολύ σημαντικό. Κάθε σοβαρή επιστημονική συζήτηση με θέμα τον εκπαιδευτικό, την εκπαίδευση και τη βελτίωσή τους είναι πολύ σημαντική. Γιατί, όπως είναι από όλους αποδεκτό σήμερα, ο δάσκαλος έχει ένα πολύ σημαντικό έργο να επιτελέσει. Δεν είναι ένας κοινός επαγγελματίας, ο οποίος απλώς θα διδάξει κάποια ύλη. Είναι αυτός που θα σμιλέψει τις ψυχές των παιδιών και θα διαμορφώσει την αυριανή κοινωνία. Θα τους προσφέρει γνώσεις, αλλά και θα τα μάθει να σκέφτονται, να κρίνουν και να παίρνουν αποφάσεις, να έχουν αξιοπρέπεια και ήθος, αυτογνωσία και αυτοσεβασμό, αρχές και αξίες. Ο δάσκαλος χρειάζεται να έχει άρτια επιστημονική κατάρτιση και πολλές ευαισθησίες για να μπορεί να επιτύχει αυτό το ηράκλειο έργο. Η κοινωνία μας έχει ανάγκη από φωτισμένους δασκάλους και μια εκπαίδευση σύγχρονη και αποτελεσματική. Και το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών έχει χαράξει μια σταθερή πορεία για μια ποιοτική εκπαίδευση με νέες δυνατότητες και προοπτικές.

Είμαι σίγουρος ότι το ίδιο κάνουν και τα άλλα Παιδαγωγικά Τμήματα. Η ίδρυση των Παιδαγωγικών Τμημάτων ήταν μια μεγάλη κατάκτηση, όχι μόνο του διδασκαλικού κλάδου, αλλά και της χώρας μας γενικότερα. Τα πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα σηματοδοτούν την έναρξη μιας νέας πορείας για την παιδεία, μιας πορείας ανανεωτικής και ελπιδοφόρας.

Όπως ξέρουμε, μέχρι και το 1984 η βασική εκπαίδευση του δασκάλου γινόταν σε χώρους έξω από το Πανεπιστήμιο. Παλαιότερα γινόταν σε διάφορα διδασκαλεία, πολλά εκ των οποίων ήταν χαμηλού επιπέδου. Από το 1934 άρχισαν να λειτουργούν οι Παιδαγωγικές Ακαδημίες.

Τα χρόνια περνούσαν, η κοινωνία εξελισσόταν, η γνώση πολλαπλασιαζόταν, τα δεδομένα άλλαζαν, αλλά οι Ακαδημίες έμεναν στη δομή και τη λειτουργία τους οι ίδιες.

Βέβαια, ο οργανωμένος κλάδος των δασκάλων είχε ξεκινήσει έναν αγώνα για «ανωτατοποίηση» των σπουδών των δασκάλων πολλά χρόνια πριν, ήδη από το 1929, πριν ακόμη από την ίδρυση των Παιδαγωγικών Ακαδημιών. Ήταν ένας αγώνας διαρκής, ο οποίος εντάθηκε αποφασιστικά από το 1977 και εξής. Το αίτημα για ουσιαστική αναβάθμιση του επιπέδου μόρφωσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν πάντα επίκαιρο και πολύ έντονο. Και δεν ήταν μόνο αίτημα των δασκάλων και των συνδικαλιστικών τους οργάνων, ήταν απαίτηση όλων των προοδευτικών κινημάτων και των επιστημονικών και εκπαιδευτικών ενώσεων.

Έγιναν κατά καιρούς διάφορα νομοσχέδια με τελευταίο αυτό για την ίδρυση της Παιδαγωγικής Σχολής του Βελεστίνου, που θα λειτουργούσε με πρόγραμμα σπουδών το οποίο θα ενέκρινε ο Υπουργός Παιδείας. Βέβαια, αυτό όπως αντιλαμβάνεστε, δεν είναι ανώτατη εκπαίδευση, είναι κάτι άλλο.

Τελικά, το 1982 ψηφίστηκε ο νόμος 1268 και με το άρθρο 46 ιδρύθηκαν τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Θράκης, Ιωαννίνων, Πατρών και Κρήτης. Αργότερα ιδρύθηκαν Παιδαγωγικά Τμήματα και στα Πανεπιστήμια Αιγαίου και Θεσσαλίας, καθώς και στη Φλώρινα.

Ένας σκληρός και μακροχρόνιος αγώνας των εκπαιδευτικών και όλων εκείνων που επεδίωκαν την αναβάθμιση της βασικής εκπαίδευσης των δα-

σκάλων δικαιώνεται. Το αίτημα των δασκάλων για βασικές σπουδές πανεπιστημιακού επιπέδου γίνεται πραγματικότητα.

Την επόμενη χρονιά εκδίδεται το προεδρικό διάταγμα 320/83 το οποίο καθορίζει ότι τα Παιδαγωγικά Τμήματα που είχαν ιδρυθεί με το άρθρο 46 του νόμου 1268/82 αρχίζουν να λειτουργούν από ακαδημαϊκό έτος 1984–1985, οπότε και θα εισαχθούν για πρώτη φορά πρωτοετείς φοιτητές. Στο ίδιο διάταγμα προβλεπόταν και ο τρόπος εξομοίωσης των πτυχίων των πτυχιούχων Παιδαγωγικών Ακαδημιών με τα πτυχία των πανεπιστημιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων.

Τα Παιδαγωγικά Τμήματα άρχισαν αν λειτουργούν από το μηδέν με πολλές δυσκολίες και με μεγάλα προβλήματα. Δεν ήταν μόνο τα προβλήματα της εξεύρεσης χώρων στέγασης και διδασκαλίας, τα προβλήματα της υλικοτεχνικής υποδομής, ή τα προβλήματα επιλογής του κατάλληλου διδακτικού προσωπικού, ήταν και τα προβλήματα αποδοχής των Τμημάτων αυτών από την πανεπιστημιακή κοινότητα, ένα μεγάλο μέρος της οποίας δεν ήθελε να γίνεται η εκπαίδευση των δασκάλων στα πανεπιστήμια.

Παρόλες αυτές τις δυσκολίες τα Παιδαγωγικά Τμήματα επιβίωσαν, απόκτησαν την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, βρήκαν χώρους στέγασης και διδασκαλίας, επέλεξαν αξιόλογο διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό και τα περισσότερα λειτουργούν σήμερα κατά τρόπο υποδειγματικό. Όλα σχεδόν τα Παιδαγωγικά Τμήματα της χώρας σήμερα έχουν ένα παρελθόν δημιουργίας και προσφοράς και προδιαγράφουν ένα ευοίωνα μέλλον.

Επιστρέφοντας στο δικό μας Τμήμα, το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών, θα ήθελα να τονίσω με έμφαση ότι αγκάλιασε το δάσκαλο με αγάπη και προσπάθησε να τον βοηθήσει στο δύσκολο έργο του. Στάθηκε πάντοτε κοντά του και του πρόσφερε απλόχερα ό,τι ήταν ανθρωπίνως δυνατόν. Από παράδειγμα τέτοιας συμπεριφοράς αποτελεί το πρόγραμμα της *εξομοίωσης* που υλοποιείται στο Τμήμα μας από το 1992 και θεωρώ ότι είναι η μεγαλύτερη κατάκτηση του δασκάλου μετά από την ίδρυση των πανεπιστημιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων. Μετά τη λήξη αυτού του προγράμματος το 2006, δεν θα υπάρχει δάσκαλος χωρίς πανεπιστημιακό πτυχίο και ασφαλώς όλοι αντιλαμβανόμαστε τι σημαίνει αυτό και για το δάσκαλο και για την εκπαίδευση γενικότερα.

Σημαντικές ήταν και οι παρεμβάσεις του Τμήματός μας (σε συνεργασία με τα άλλα Παιδαγωγικά Τμήματα) για την επανεκπαίδευση των εκπαιδευτικών που είχαν πτυχίο παιδαγωγικού ιδρύματος της αλλοδαπής και μόνο, για τη μετεκπαίδευση των εκπαιδευτικών και την ίδρυση στα Παιδαγωγικά Τμήματα Διδασκαλείων Μετεκπαίδευσης δασκάλων και Νηπιαγωγών, καθώς και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Μέσα στα είκοσι χρόνια λειτουργίας του Τμήματός μας, ασφαλώς, κάναμε και λάθη και παραλείψεις, ίσως δεν προσφέραμε όσα θα θέλαμε, όμως προσπαθήσαμε –και αυτό δεν μπορεί να το αμφισβητήσει κανείς– να δώσουμε όσα περισσότερα μπορούσαμε, έχοντας πάντοτε στο νου και τη σκέψη μας το δάσκαλο και το παιδί που εκείνος θα διδάξει και την κοινωνία που εκείνος θα διαμορφώσει. Θέλουμε ένα δάσκαλο φωτισμένο παιδαγωγό, μια προσωπικότητα κύρους, ένα δάσκαλο ικανό να συμβάλλει θετικά στην παραπέρα διαμόρφωση της κοινωνίας, ένα δάσκαλο καταξιωμένο κοινωνικά, ένα δάσκαλο με ανοιχτό μυαλό, ένα δάσκαλο επιτρέψτε μου να το πω, «λεβέντη». Θέλουμε μια εκπαίδευση απαλλαγμένη από προκαταλήψεις και ταμπού, μια εκπαίδευση σύγχρονη, που να μπορεί να παρακολουθεί τις κοινωνικές αλλαγές και τις άλλες εξελίξεις και να μπορεί κάθε φορά να ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες και απαιτήσεις του κοινωνικού συνόλου, μια εκπαίδευση σύγχρονη και αποτελεσματική. Για όλα αυτά εργαστήκαμε όλα αυτά τα είκοσι χρόνια, γι αυτά εργαζόμαστε σήμερα, αυτός θα είναι και ο μελλοντικός μας στόχος.

Η ίδρυση των Παιδαγωγικών Τμημάτων στα πανεπιστήμια δεν ήταν μια απλή τυπική ενέργεια, αποτέλεσμα κάποιων πιέσεων από συνδικαλιστές ή και άλλους φορείς. Ήταν μια συνειδητή και γενναία απόφαση της πολιτείας με νέους ορίζοντες και προσανατολισμούς, που οδήγησε σε ένα νέο ξεκίνημα για την παιδεία. Άνοιξε νέους δρόμους και νέες προοπτικές όχι μόνο για το δάσκαλο και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Οι δραστηριότητες που έχουν αναπτύξει τα Παιδαγωγικά Τμήματα μέσα στα είκοσι χρόνια της λειτουργίας τους είναι απτή απόδειξη ότι η ίδρυσή τους άνοιξε νέους ορίζοντες και νέες προοπτικές για την παιδεία.

Σας ευχαριστώ πολύ.